

Slovenska zveza na Švedskem

I
N
F
O
R
M
A
T
I
O
N
S
B
L
A
D
E
T

I
n
f
o
r
m
a
t
i
v
n
o
G
L
A
S
I
L
O

ISSN 1651-8292

Informativno
GLASILO
INFORMATIONSBLADET

Poletje/Sommar 2005
Št./Nr 11 Letnik/Årgång 4

Slovenska riksförbundet i Sverige

Informativno GLASILO / INFORMATIONSBLADET

Št. / Nr 11 Letnik / Årgång 4

**Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem
Svenska riksförbundet i Sverige**

Naslovna slika / Uppslagsbild:

Landskrona: Udeleženci rednega občnega zbora Slovenske zveze, 16. 4. 2005 Vir: SZ

VSEBINA

INNEHÅLL

Uvodna beseda	3	Inledningsord
Slovenska zveza	4	Svenska riksförbundet
Društva	11	Föreningar
Vaša pisma	23	Era brev
Intervju	24	Intervju
Reportaže/Članki	26	Reportage
Naša cerkev	31	Vår kyrka
Aktualno	41	Aktuellt
Kulturni stiki	43	Kulturkontakter
Arhiv	45	Arkiv
Naslovi	48	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:
Augustina Budja (-stina)

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar

Tehnični urednik/Tekniker: Zvonko Bencek

Naslov uredništva:

**Augustina Budja
Hantverkargatan 50
261 52 LANDSKRONA
Tel. 0418– 269 26**

Elektronska pošta/ E-post:

budja@bredband.net

Prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. avgusta, 2005

**Skicka era bidrag till Informationsbladet senast
den 15 augusti 2005**

Pred nami je poletje...

Minilo je dobro leto dni odkar je Slovenija 1. maja 2004 skupaj z devetimi državami postala nova članica Evropske unije. Prvo leto članstva nikakor ni bilo obdobje počitka, saj se je morala država že kmalu po vstopu vključiti v številne pomembne procese v Uniji: sprejemanje evropske ustavne pogodbe, volitve v Evropski parlament, pogajanja o naslednji finančni perspektivi in reformo lizbonske strategije.

Resno so stekle tudi priprave na tri ključne projekte v prihodnjih letih: prevzem evra in vstop v schengensko območje, ki sta načrtovana za leto 2007, ter predsedovanje v letu 2008. Predsednika države in vlade ter zunanji minister prvo leto članstva Slovenije v Evropski uniji opisujejo kot pozitivno izkušnjo in ugotavljajo, da se je država dobro znašla v novi vlogi.

Bliža se tudi praznik Dan državnosti (slovenske samostojnosti), 25. junij. Mnogi bomo takrat že na počitnicah, dopustih ali kje drugje. Čestitke za 14. Dan državnosti ter sončno poletje vsem bralcem Informativnega GLASILA želimo Ciril, Jožef, Zvonko, Gusti in Danni, ki je tudi tokrat pomagala pri lektoriranju člankov.

Den blomstertid nu kommer

Den blomstertid nu kommer
Med lust och fågring stor
Du nalkas, ljuva sommar
Då gräs och gröda gror.
Med blid och vänlig värme
Till allt som varit dött
Sig solens strålar närmar
Och allt blir återfött.

Israel Kolmodin

Prihaja čas cvetenja

Prihaja čas cvetenja
Z njim hrepenenja čar
Pred nami je poletje
Brstenje njiv in trav.
S toploto, ki oživlja
Kar mrtvo je in spi
Se žarek v soncu utrinja
In vse se prerodi.

Augustina Badja

Uredništvo IG

Slovenska zveza na Švedskem

Predsednik ima besedo...

Pred nami so dopusti, kajti spet je toplo in sončno na Švedskem, nas pa obenem tudi dež večkrat blagoslovi, tako da imamo na vrtovih zeleno travo in tudi okusno mlado solato ter čebulo.

Aktivnosti v prvi polovici leta se stekajo h koncu, zato se ozrmo nazaj in tudi naprej v bodočnost. Izvedli smo kar nekaj izletov, veselic in družabnih večerov. Za nami je tudi letošnje katoliško romanje v Vadsteno. V nekaterih društvih bodo pred dopustniškimi dnevi še pikniki, ponekod tudi pridno balinajo, drugje pa veselo prepevajo. Pohvaliti moramo marsikatero društvo, v katerih imajo krožke, kjer se učijo tujih jezikov, rišejo, prepevajo v pevskih zborih in podobno.

Še posebej bi rad pohvalil starše v olofströmskem društvu, ki so sami v večini druga generacija, pa so vendarle po dvajsetih letih zatišja pripeljali svoje otroke v dopolnilno šolo slovenskega pouka. To je dober znak, da se bo slovenski jezik ohranil tudi v tretji generaciji, kar je vzpodbudno tudi za ostala društva, saj bodo morda tudi pri njih nekoč v bližnji prihodnosti začeli z učenjem slovenskega jezika pri tretji generaciji, ki le redko obvlada slovenski jezik. Naloga upravnega odbora Slovenske zveze je, da vam pri tem pomaga z nasveti, da boste vedeli kam se obrniti. Učitelje boste morali najti med vami, mi pa vas bomo obveščali o seminarjih učiteljev dopolnilnega pouka v Ljubljani.

Sporočamo vam veselo novico, da je Urad vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu odobril vse projekte Slovenske zveze za leto 2005 in da bomo izdali vse planirane številke Informativnega glasila.

Vidimo se spet v jeseni po dopustih, vendar ne pozabite, da bo srečanje starejših Slovencev letos 3. septembra v Barnakälla pri Bromölli.

Želim vam vesele dopustniške dni in previdno vožnjo!

Ciril M. Stopar

Občni zbor Zveze, 2005

Landskrona

Udeleženci občnega zbora Slovenske zveze v Landskroni, 2005

Slovenska zveza ima vsako leto dva bolj obsežna sestanka. Spomladi, v marcu ali aprilu je občni zbor oziroma letna skupščina, v novembru pa je sestanek upravnega odbora Zveze.

Udeleženci občnega zbora Slovenske zveze, Landskrona, 16. april, 2005-05-23

Tomaž Mencin, svetovalec

Zahvala tajnici SZ Marjani

Občni zbor se bliža h kraju

Zahvala predsednika SZ Suzani Macuh

in Ivanki Franseus, čestitka in zahvala Lojzetu Macuh

Spomladi imamo volitve in sprejmemo novi plan dela, jeseni pa pregledamo izvedeno delo in se dogovorimo, kaj bomo izvedli v preostali polovici leta. Letos smo organizirali občni zbor v aprilu, ker takrat ni več snežnih zametov in so cestne razmete precej urejene. Tisto soboto 16. aprila se je v Landskrono odpravilo precejšnje število Slovencev. Prišli so predstavniki društev iz

slovenskega društva v Stockholmu, Simon Gregorčič iz Köpinga, iz obeh društev v Göteborgu, torej iz Slovenskega doma in društva France Prešeren, iz Planike v Malmöju, iz Slovenije v Olofströmu ter Lipe v Landskroni. Preostala društva se sestanka niso udeležila zaradi bolezni članov ali pa zaradi družinskih dogodkov. Med prvimi je že zgodaj dopoldne v Landskrono prišel nadzorni odbor, ki je pred občnim zborom pregledal blagajniške knjige.

Pa še zadnje odločitve za naprej...

Suzana Macuh v družbi članic društva Lipa, Landskrona

Pogovor v kuhinji

Kuharji po občnem zboru SZ

Pogovor

Blagajnica in predsednik SZ Občni zbor je mimo, pogovor in čakanje na večerjo

Ta dan je izkoristil za konzularni dan v Landskroni tudi predstavnik Veleposlaništva RS v Stockholmu, g. Tomaž Mencin, ki je kot gost prisostvoval tudi temu zboru. Takoj po kosilu smo

začeli z delom, kajti v prejšnjih letih, ko smo dobivali dvakrat večjo finančno pomoč od švedskega integracijskega zavoda, smo imeli občni zbor kar dva dni. Zdaj pa poskušamo vse to stisniti v eno popoldne, tako da večina odpotuje domov še isti večer. Imamo pa zato dobre stike med seboj po elektronski pošti skozi vse leto. Prav zaradi časovne stiske moramo biti dobro pripravljene na takšnem zboru. V ta namen sta letos predsednik in tajnica pripravila nekakšen zbornik na 28 straneh, opremljen s slikami iz Slovenije. V njem je opisano delo Slovenske zveze v minulem letu z vsemi važnimi podatki in finančnim poročilom ter planom dela za leto 2005, pa tudi načrtovano delo za obdobje v letih 2006 - 2008. Te podatke omenjamo kot dolgoročne cilje Zveze. Med občnim zborom sta predsednik in blagajničarka Zveze podala izčrpna poročila, nato pa so tudi slovenska društva podala poročila o svojem delu. Poklical nas je tudi slovenski duhovnik g. Zvone Podvinski, ki je bil na poti iz Slovenije na Švedsko ter nam zaželel veliko uspešnega dela in povabil vse Slovence na romanje v Vadsteno. Tudi g. Tomaž Mencin je predstavil delo Veleposlaništva RS in sodelovanje s slovenskimi društvi, obenem pa je pohvalil administracijo Slovenske zveze za ustrezna poročila v Slovenijo o izvedenih projektih. Potrdili smo kratkoročne in dolgoročne cilje dela Zveze in dodali še tiste stvari, ki so jih predlagali predstavniki slovenskih društev. Obenem smo tudi izvolili novi upravni odbor Zveze za dobo enega leta.

Uradno in prijeto

Odličan kruh je spekla Jožica Bračič

Občni zbor Slovenske zveze za leto 2005 je pri kraju, čaka večerja in nato vsak na svoj dom...

Na zdravje, Lojze Macuh, za tvoj 45. rojstni dan! (Landskrona, 2005)

V upravnem odboru so naslednji predstavniki društev:

Predsednik: Ciril M. Stopar, KD Slovenija Olofström, podpredsednik: Ivanka Franseus, SKD Planika Malmö, podpredsednik: Alojz Macuh, SD Simon Gregorčič iz Köpinga, tajnica Marjana Ratajc iz Slovenskega doma v Göteborgu, blagajničarka Štefanija Berg iz SD Lipa v Landskroni. Predstavnica za mladino je Suzana Macuh iz SD SG iz Köpinga. Člani UO so: Pavel Zavrel iz SD, Stockholm, Lado Lomšek iz SKD France Prešeren, Göteborg, Ana Kokol iz Slovenskega doma, Göteborg, Jožef Ficko iz SKD Planika, Malmö. Avguštna Budja iz društva Orfeum v Landskroni je glavna in odgovorna urednica Informativnega glasila Zveze ter odgovorna za integracijska ženska vprašanja. V redakcijo Informativnega glasila so bili izvoljeni Avguštna Budja, Ciril M. Stopar in Jožef Ficko. Zvonko Bencek, Landskrona, je odgovoren za distribucijo glasila. V nadzorni odbor

so bili izvoljeni: Jože Bergoč iz Planike, Malmö, Janez Rampre iz Slovenije, Olofström ter Branko Jenko iz društva Ivan Cankar, Halmstad.

SLOVENC NA ŠVEDSKEM, 2005; SZ je za vsa slovenska društva odkupila knjigo Augustine Budja

Med občnim zborom so nas s kavo večkrat postregli pridni člani društva Lipa. Prav tako so pripravili zelo okusno kosilo in še boljše večerjo. Ne bi rad našteval, kaj vse so nam pripravili, ker bi nas bilo morda naslednje leto še preveč na takšnem zboru. Lahko pa rečem, da je bilo zelo dobro in tudi poceni, ker so vse pripravili sami. V spominu nam bo ostal velik domač hlebec kruha, ki so ga spekli za to priložnost. Čeprav so rekli, da delo v Lipi v zadnjem letu stagnira, pa so na ta dan pokazali, da se na njih lahko vedno zanesemo, kadar Zveza potrebuje pomoč pri organizaciji takšnih srečanj. Hvala vam, prijatelji!

Nekateri so po večerji, s prisrčno zahvalo in toplim stiskom rok odpotovali proti domu, ostali pa smo posedeli še nekaj ur in se pogovarjali med seboj ter obujali spomine skupno z našimi gostitelji iz Landskrone. Po končanem sestanku je prišlo med nas tudi nekaj članov društva Lipa, tako da je bilo še prijetnejše. Manjkal nam je le godec s harmoniko, saj je bil tokrat naš Viktor Semprimožnik zaseden v krogu svoje družine.

Včlanite se v slovenska društva

Dokler bodo še ostajala slovenska društva, bo tudi Slovenska zveza uspešno delovala. Če pa bodo ta društva zamrla, tudi Zveza ne bo mogla več obstajati. Zato prosimo vse vas, ki to berete, da se včlanite v eno od slovenskih društev, ker bomo le tako Slovenci na Švedskem obstali, z nami pa tudi slovenski jezik, običaji in naša slovenska kultura. Vsi, ki so včlanjeni v slovenska društva, zastonj dobivajo ta časopis, ker je to pravzaprav tudi pogoj za prejemanje tega glasila. Prav tako vas prosimo, da včlanite svoje vnuke, kajti mi vas potrebujemo, zato da članstvo v Slovenski zvezi ne bi padlo pod številko 1000 članov. V tem primeru bi namreč izgubili vso podporo Državnega zavoda za integracijo. To pomeni, da ne bi imeli več denarja za uspešno delovanje Slovenske zveze in za pomoč društvom, poleg tega pa ne bi bili več soorganizatorji pomembnejših slovenskih prireditev na Švedskem. Najhujše od vsega tega pa bi bilo to, da bi morda prenehalo izhajati to slovensko glasilo, ki ga zdaj prebirate. Zato vas prosimo, da včlanite sebe, svoje družine, otroke in vnuke.

Odobreni projekti

Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu je odobril Slovenski zvezi vse načrtovane projekte, za katere smo poslali podrobno obrazložene prošnje. Tudi Ministrstvo za kulturo nam je odobrilo projekt, z njihovim denarjem bomo tiskali skoraj eno številko tega glasila. Švedski »Statens kulturråd« pa nam je samo sporočil, da so sprejeli našo prošnjo.

NOVA KNJIGA NA ŠVEDSKEM

Avtorica dokumentarne knjige, monografije v slovenskem jeziku Slovenci na Švedskem, je Avguština Budja.

Knjiga obsega 540 strani. Slovenska zveza je podarila vsakemu društvu po eno knjigo. Knjigo si lahko ogledate v vaših društvenih prostorih ali pa pri predstavniku društva. Cena je 395 kr (+ poštnina v višini 60 kr). Knjigo lahko naročite na tel.: **0418- 269 26** ali na e-naslov: budja@bredband.net

Piril Marjan Stopar

författare: [Budja, Augustina](#)

titel: Slovenci na Svedskem okvirno zgodovinski pregled : monografija = Slovener i Sverige i ett globalhistoriskt perspektiv : monografi / Augustina Budja

varianttitel: Slovener i Sverige i ett globalhistoriskt perspektiv

förlag/år: Landskrona : Augustina Budja, 2005

omfång: 536 s. : ill.

språknam.: Slovensk text

ISBN: 91-974694-2-4

klassifikation (SAB): [Ohdi-c](#)

klassifikation (SAB): [Knbcx-c](#)

klassifikation (SAB): [Ls-c](#)

Naše človekove pravice

Stockholm

Švedsko ministrstvo za pravosodje je 2. maja sklicalo posvet na temo človeških pravic v državi. To je bila že druga konferenca, ki se je je tokrat udeležila tudi Slovenska zveza.

Povabljen je bilo čez 250 organizacij, predstavnikov vseh barv in usmerjenosti. Iz seznama je bilo razvidno, da se veliko priseljeniških skupin deli na mnoge različne podskupine in organizacije. Pregledal sem (bivše) jugoslovanske skupine in lahko rečem, da so razcepljene po dolgem in počez. Po kakšnem ključu – to mi je nerazumljivo. Ali zaradi tega dobijo več dotacij oz. ali so res take velike razlike med njimi, ali pa morda obstaja še staro sovraštvo? Isto velja tudi za druge skupine kot ja inranska in muslimanska. Ne vem, zakaj obstaja takšna delitev.

Kakorkoli že, od povabljenih se nas je odzvalo okrog 60 do 80 predstavnikov. Izvedeli smo, da namerava Ministrstvo izdelati nov plan za zaščito človeških pravic. Naša naloga je bila, da prispevamo ideje o tem, kakšne zaščitne ukrepe naj bi ta plan vseboval. To naj bi storili kar na hitro, v roku dobrih dveh ur. Čas je bil tako pičlo odmerjen, da nas je samo polovica utegnila priti do besede. Nekaj pripomb je bilo pametnih, nekaj nerazumljivih. Vsak je seveda trobil v svoj rog.

Ni pa v tem času bilo razčiščeno, kaj vse se razume pod pojmom "človeške pravice". Le-ta je tako širok, da vanj lahko strpaš vse, od jezika do glasbe, od hrane do diete, od prepira do sporazuma. Tukaj je ministrstvo naredilo napako, da nam ni dalo vsaj nekaj smernic za diskusijo, da bi se debata malo omejila. Mogoče želijo imeti proste roke pri izdelavi plana? Seveda se mora Švedska držati vseh konvencij, ki jih je država podpisala. Po mojem smo na tem področju kar dobro zaščiteni. Vendar se morajo pravice stalno nadzorovati, predelovati in razširjati. V tem primeru pa morajo naša društva izpolniti svojo nalogo.

Drugo vprašanje je, v kakšnem obsegu se člani zavedajo svojih pravic in v kakšni meri imajo možnosti te pravice izkoristiti. Odgovor na to mi ni znan, saj to zaenkrat še ni bil predmet široke razprave v naših društvih. Žal tudi takrat ne, ko so nam vsiljevali srbohrvaščino kot jezik komunikacije med Slovenci na Švedskem. Danes imamo vsaj na videz zadovoljujoč položaj, vendar nas to ne sme ovirati, da človeškim pravicam posvetimo vso pozornost.

Kaj pa vi mislite o tem? Kaj misli Slovenska zveza, je razvidno iz odgovora in pripomb švedskemu Ministrstvu za pravosodje, glej prilogo spodaj.

Pavel Zavrel

Till Justitiedepartementet

Åtgärder för skyddet av de mänskliga rättigheter i Sverige

(ärendenummer Ju2004/11236/D)

Slovenska riksförbundet har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter i rubricerade ärende.

Förbundets ställning i det svenska samhället upplevs ur juridisk aspekt som tillfredställande. Av den återrapportering från fältet som vi får del av drar vi slutsatsen av att detsamma gäller även de enskilda föreningars och medlemmars situation. Någon sådan särbehandling som kan klassificeras som brott mot mänskliga rättigheter känner vi inte till.

Dock med ett undantag!

Våra möjligheter att hävda vårt språk och nationella särart är kraftigt begränsade och kan inte på något sätt mätas med större invandrargrupper och majoritetsbefolkningen. Slovenerna hör till de äldre invandrargrupperna i Sverige. [Enligt en tidigare undersökning i samarbete med SCB \(Augustina Budja, 2001\) fanns 1999 i Sverige drygt 5 000 slovener födda i Slovenien samt lika många födda i Sverige som också har slovenska språket som sitt modersmål. Det vill säga att ca 10 000 personer av slovenskt ursprung bor och arbetar i Sverige. Vi, slovener är spridda över hela landet. Integrationstrycket och sug från majoritetsbefolkningen gör att "försvenskningen" går onaturligt snabbt, vilket inte motsvarar integrationens mål, snarare assimilationens](#) och kan vara vid handen redan i första generationen. Vi saknar tillgång till [både radio och TV. Svenska Kulturrådet svarar inte](#) positivt [på våra ansökningar för att stödja slovensk litteratur i Sverige](#). Det svenska bidragssystemet omöjliggör alla former av publicistisk verksamhet på vårt språk. Kulturella kontakter med ursprungslandet Slovenien är nästan obefintliga. Enligt vår mening når vår grupp inte de föresatser som finns uttalade från statsmakterna vad gäller kulturell och språklig jämställdhet.

För att råda bot på detta missförhållande anser vi att Sverige bör ingå fler eller fördjupa sina bilaterala avtal med Slovenien. Europeiska bestämmelser för skydd av språkliga minoriteter bör studeras och följas noggrant. Framförallt måste bidragssystemet omarbetas så att även de mindre invandrargrupperna får plats i det svenska kulturlandskapet.

Behovet av åtgärder för att höja kunskapen och stärka informationen om de mänskliga rättigheterna varierar givetvis mellan invandrargrupperna. Ett sätt att höja ambitionsnivån är att man från statsmakternas sida vid sedvanlig verksamhetsbeskrivning från invandrar-organisationer inforrar beskrivning av de insatser som gjorts på området.

Härmed skulle de mänskliga rättigheterna flyttas upp på agendan och få högre status överlag. Utan organisationernas medverkan är all implementering ovanifrån dömd att misslyckas.

KULTURNO DRUŠTVO SLOVENIJA Olofström

E-mail: slovenija.olofstrom@telia.com

Trije muzikanti špilajo... Praznovanje dneva žena in občni zbor

Liberio Markežič, Viktor Semprimožnik in Ferdo Zakrajšek so poskrbeli za veselo razpoloženje

V Olofströmu že leta povezujemo občni zbor društva z dnevom žena. To pa predvsem zato, ker smo tako raztreseni po več pokrajinah in več kot dvajsetih občinah in tako povežemo pomembne sestanke s praznovanji, kar se nam obrestuje z večjim obiskom.

Veselju ni bilo meje;

Tudi v kuhinji je bilo veselo; Viktor je zaplesal z ženo Greto ob Liberovi glasbi

Tudi letos smo opravili letno skupščino v rekordnem času in potrdili stari upravni odbor ter izvolili nove dodatne člane. V odbor so bili izvoljeni naslednji: Ciril M. Stopar, Sabina Kranjc, Janez

Rampe, Ida Rampre, Lucijan Cah, Dragica Rener, Andreas Holmersson, Janko Kelečinji, Ludvik Rener in rezerva v odboru, Ester Novak.

Prijatelji, zapojmo kakšno slovensko...!

Dobri znanci pred začetkom družabnega večera

Tudi zavrtno se radi v prostorih društva.

Med prijateljicami

Viktor, Magda in Lucijan so zapeli

Olofström (2005): Anton, Duška, Janko in Greta

Pojemo pa radi...

S podelitvijo nageljnov smo po stari navadi začeli s praznovanjem praznika naših pridnih žena. Prvič v zgodovini društva smo imeli v društvenih prostorih tri naše člane, ki so igrali na svoje harmonike, moramo pa priznati, da smo že precej razvajeni, ker imamo velikokrat med nami več muzikantov. Kdo ne bi poznal vodjo ansambla Vikis, mojstra Viktorja Semprimožnika in kdo še ni slišal za primorskega muzikanta Libera Markežiča? Tokrat se nam je pridružil še naš novi član s svojo harmoniko, Ferdo Zakrajšek. Na začetku mu je bilo malce nerodno, ko je poslušal naše mojstre harmonike, toda kasneje je tudi on potegnil svoj meh in nas razveselil. Večer nam je minil ob smehu in prepevanju slovenskih pesmi ter ob odlični večerji, ki je bila pod kontrolo naše prijazne Dragice.

Velikonočni izlet v Nemčijo

Vesela družba na poti v Rostock

Obisk v nemškem mestu Rostock

En teden pred Veliko nočjo smo se udeležili dvodnevnega izleta v Rostock. Sprehajali in ogledali smo si mesto ter imeli skupno večerjo, ob kateri smo se pošteno naklepetali. Seveda na nakupe nismo pozabili. Zanimivo je bilo, da je tokrat slovenski jezik v avtobusu prevladoval, čeprav smo tvorili le četrtno vseh potnikov.

Velikonočni izlet v Nemčijo (2005)

Slovenska dopolnilna šola za otroke v Olofströmu

Slovenski pouk v prostorih društva Slovenija, Olofström, 2005

Pridni učenci Mikael, Sebastian, Alicia, Alexander in Erik, pri slovenskem pouku

V februarju smo se sestali z nekaterimi starši iz Olofströma in okolice in se dogovorili, da nemudoma začnemo z dopolnilnim poukom slovenske šole za otroke. Nismo vedeli natančno, koliko otrok bo začelo obiskovati slovenski pouk, saj se

jih je pred začetkom prijavilo le nekaj, toda nekako smo morali začeti. Ker večina otrok, ki so tretja generacija, slovensko ne razume skoraj nič, smo morali začeti s začetniškim tečajem.

Prvi dan pouka se je zgodilo nekaj neverjetnega, prišlo je namreč kar 8 otrok, starih od pet let in pol pa vse do enajst let. Vedeli smo, da bo velika razlika v letih med otroki, zato smo

potrebovali najmanj dva učitelja, da bi čimbolje pomagala tistim, ki jim gre delo bolj počasi od rok. Prav takose nam je zdelo idealno, da delo učiteljev opravljata moški in ženska. To delo sta sprejela gospa Nada Žigon in Ciril M. Stopar in za zdaj se odvija delo v slovenski šoli zelo dobro,

celo boljše kot smo pričakovali, saj je večina otrok izredno zainteresirana za slovenski jezik.

Učenke Vilma, Lovisa, Alicia in Elin pri slovenskem pouku

Prav tako smo opravili precej dela še pred začetkom šole in pripravili celotni učni program in material za

prvo polletje, tako da zdaj, ko je delo steklo, le še dodajamo stvari in učni material, ki ga potrebujemo. Z vsakim dnevom poučevanja bo delo težje, ker se morata učitelja dobro pripraviti za pouk z učnim materialom, pedagoško prakso pa si počasi nabirata. Šolske oblasti v Olofströmu so nam takoj odgovorile na našo prošnjo za material, toda po pregledu tega smo izbrali le nekaj koristnih stvari, ker so nam oni hoteli podariti stare mize in stole, kar pa smo že imeli v društvenih prostorih. Toda vzeli smo vse, kar smo lahko uporabili, obenem pa smo kupili tudi zelo veliko novega materiala za otroke in za poučevanje samo.

Učitelja Ciril Stopar in Nada Žigon

Zahvaljujemo se tudi Uradu Vlade RS, ki nam je odobrili projekt, prav tako se zahvaljujemo občini Medvode za ponujeno pomoč. Ko bomo letos odšli na dopust v Slovenijo nas tam čaka naloga, da nabavimo veliko posebnega učnega materiala za šolske in predšolske otroke, ki niso vešči slovenskega jezika.

V Olofströmu smo po dvajsetih letih torej spet začeli s slovensko šolo in na ta način pokazali pot tistim društvom, ki imajo tudi otroke tretje generacije in so slovenskega porekla. Če bodo društva želela, jim bomo lahko pomagali z nasveti in z začetniškim učnim materialom, ki ga je pripravil Ciril Stopar.

Likovna sekcija

Likovna sekcija ima svoj krožek ob nedeljah. Tudi jeseni bodo nadaljevali s svojim delom in s krožkom začeli v začetku septembra.

PLAN DELA V LETU 2005

- ◇ 21. maj: društveni balinarski turnir in družabno srečanje v Olofströmu.
- ◇ 4. junij: zaključek slovenske šole za prvo polletje.
- ◇ 4. junija v Olofströmu ob 19.00 uri.
- ◇ 11. junij: balinanje in prijateljsko srečanje članov v mestecu Kallinge.
- ◇ 11. junij: slovenska sv. maša v Nybru ob 16.30 uri.
- ◇ 3. septembra: Srečanje starejših Slovencev in slovenski piknik v Barnakälla pri Bromölli.
- ◇ 22. oktober: Vinska trgatev 05. Kulturni obisk in nastop zamejskega koroškega okteta Suha in orkestra Podjurski Trio iz Avstrije v novi plesni dvorani Jämshögs Medborgarhus.
- ◇ 30. oktober: slovenska sv. maša v ob 11.00 uri Olofströmu, v Nybru ob 16.30 uri.
- ◇ 17. december: sv. Miklavž za otroke in praznovanje božičnih praznikov.
- ◇ Ob nedeljah ob 16.00 uri poteka krožek likovne sekcije.

Ciril M. Stopar UO KD Slovenija

Simon Gregorčič

Köping

Praznovanje dneva žena

Društvo Simon Gregorčič v Köpingu je organiziralo praznovanje Dneva žena, 12. marca v društvenih prostorih. Možje so se zbrali ter dogovorili, da počastijo naše žene za njihov praznik, 8. marec. Priredili in poovabili so nas na svečano večerjo, ki je bila v restavraciji Lunkans, potem pa se je slavlje nadeljevalo v prostorih društva.

Letošnji praznik je imel še večji pomen, kajti na obisku so bile gospe, sorodnice naših članov. Na kratek obisk so namreč prišle štiri dame iz Nemčije. Bilo je pravo veselo vzdušje in razpoloženje. Ob dobri torti, skodelici kave in kozarčku vina smo se veselili pozno v noč. Na obrazih žensk se je

videlo, da jim je pri srcu toplo. Praznik dneva žena je mednarodni praznik, ki ga praznujejo širom po svetu, zato so naše ženske v društvu bile toliko bolj vesele, da smo praznovali praznik, ki ima za ženske še vedno velik pomen.

Zgornji štirje posnetki so iz "binkoštnega srečanja" Slovencev v Vadsteni, člani

društva Simon Gregorčič in drugi, dne 14. maja, 2005 (Foto: A. Budja, Z. Podvinski)

Naš predsednik je poskrbel, da se je slišal tudi glas harmonike, obenem smo tudi lepo zapeli nekaj znanih in ženam podarjenih pesmi. Pesmi so bile npr. tudi pesem "Mi se imamo radi" ki smo jo zaključili s kitico "Žene pa imamo še rajši!"

Toliko sem želela napisati o prazniku in obenem poudariti, da je bilo lepo in veselo, žene pa so odšle domov z rdecim nageljnom in veselim obrazom, kar je še moskim bolj všeč. **Hvala vsem, ki ste pomagali pri delu in organizaciji ter nasvidenje drugo leto!**

Suzana Macuh

KAJ POČNEMO V PLANIKI?

Za dopuste se pripravljamo kot vsi ostali, vendar je ob koncu prvega polletja pred nami še velika naloga. Tako kot vedno bomo tudi letos v soboto, **18. junija ob 13. uri** pripravili za vse naše zveste člane in simpatizerje veliki letni

P I K N I K

na Bulltofti v Malmö-ju, katerega menda ne mislite zamuditi. Zastonj bo za člane, vsi drugi pa boste morali za užitek nekoliko seči v žep; 100 kron je za prirediteljevrste vrste prava malenkost. Na voljo bodo dobrote z žara, kot jih zna pripraviti samo naš **Franc**. Mislili pa bomo seveda tudi na vse žejne, zato bo na prireditvi mogoče kupiti po klubskih cenah tudi različne pijače.

DOBRODOŠLI!

Ostala obvestila:

Tečajji angleškega in italijanskega jezika ter kuhanja so do septembra že prekinili z dejavnostjo, preostal je le še pevski zbor Planika, ki bo predvidoma vadil vsak torek ob običajnem času vse do 14. junija. Društveni prostori bodo zaprti od 18. junija dalje pa vse tja do 25. avgusta. Dobrodošli ponovno v petek, 26. avgusta.

Sicer pa se nam obeta vznemirljiva, z različnimi prireditvami bogata jesen. O vsem vas bomo seveda pravočasno obveščali vendar je do takrat še daleč zato nam preostane le, da zaželimo vsem bralcem Glasila prijeten dopust z natanko takšnim vremenom kot si ga vsakdo želi.

JoF

Nekateri
od
udeležencev
slovenskega
društva
Planika,
Vadstena,
14. maja,
2005

Poročali smo že, da je preko slovensko-švedskega pevskega društva Orfeum v Landskroni in s posredovanjem videoprojekta GLASBENI MOSTOVI (MUSIKBROAR, 2000/01) vokalnega terceta sester Budja nastala trajna povezava med občinama Ribnica v Sloveniji in občino Landskrona. Tako je tudi letos občina Landskrona povabila občino Ribnica, da naj se udeleži slovesnosti v zvezi z odprtjem muzeja astronoma Tycho Brahe na otoku Ven. Landskrona je razširila svojo mrežo sodelovanja v kar nekaj evropskih držav, med drugimi tudi v Slovenijo. Sestram Budja je bila dana vloga spremljevalk in prevajalk, predvsem za slovensko delegacijo iz Ribnice, vendar tudi za delegacijo iz češkega mesta Landskroun. Članek spodaj je bil objavljen v švedskem lokalnem časopisu v Landskroni v začetku maja 2005.

A. Budja

Historiskt borgmästarmöte

Av: Hjördis Thelander

SJU BORGMÄSTARE. Landskrona har under förra veckor haft besök av många prominenta gäster.

Sju borgmästare strålade samman i Landskrona, för att bland annat besöka stadens sevärdheter, utöka sina respektive städers samarbete och delta i invigningen av det nya Tycho

Brahe museet på Ven.

Borgmästarna hade ett några intensiva dagar i Landskrona, där bland annan en middag på Erikstorps Kungsgård var en av programpunkterna.

Ett historiskt möte på Erikstorps Kungsgård, sju borgmästare från lika många länder. Henryk Bienbuski, Kolobrzeg, Polen, Siegfried Driess, Plochingen, Tyskland, Alojz Marh, Ribnica, Slovenien, Gösta Nilsson från Landskrona, Marin Kostal, Landskroun, Tjeckien, Henry Lindelöf, Kotka, Finland, Sören Enemark, Glostrup, Danmark och Ivi Eenmaa Vöru, Estland. Foto: Sayed Khatib

Povabljeni župani s svojim spremstvom iz šestih držav so v Landskroni ostali štiri dni. Pogovori so tekli tudi med kosili in večerjami, ki so bila v mestnih restavracijah v Landskroni in okolici.

Sprejemna večerja v hotelu Öresund v Landskroni

Slavnostno kosilo s princeso Victorijo, Backafall, Ven

Skupno kosilo s švedsko prestolonaslednico, princeso Victorijo, na otoku Ven, 27. aprila, 2005

Princesa Victoria

Landskrona: Gusti, Alojz, Olga, Nevenka in Franci; v ozadju observatorij - Tycho Brahe na otoku Ven

V slovensko-švedskem pevskem društvu Orfeum smo delo prvega polletja končali. Imeli smo nekaj shodov, v marcu smo se z zborom udeležili jubilejnega praznika katoliške cerkve v Landskroni, dne 1. maja smo skupaj s Poljaki in drugimi zabeležili prvo obletnico članstva RS v

EU s skupno sv. mašo, sodelovali smo pri mednarodnem obisku županov s šestih držav v Landskroni, med njimi tudi Slovenije, bili smo na »binkoštnem srečanju Slovencev« v Vadsteni, individualno poučujemo slovenski jezik, načrtujemo izdajo nove knjige in plošče jeseni letos, zdaj pa nas - tako kot ostale - čakajo počitnice.

Prihod z otoka Ven 29. 4. 2005: Ribniški župan Alojz Marn, Gabrijela Karlin, Gusti Budja, dir.občine Ribnica Nevenka Turk – Kraljič, Franci Cesarec iz Ribnice, Olga Budja in Zvonko Bencek, Landskrona, Slika desno: Gusti Budja, Lena Nilsson in Kurt Boström, občina Landskrona

Gostitelj, gostje in vodiči/prevajalci pred restavracijo Erikstorp v Landskroni, dne 28. aprila, 2005

Poslovilna večerja je bila v restavraciji trdnjave Citadell v Landskroni, 29. aprila, 2005

med rojake.

Boris Cergol

Želimo vam sončno poletje!

Rojak Boris Cergol je doma iz Divače. Nekoč, ko so v Landskroni bile še pogoste kulturne prireditve

in slovenske veselice, se je le-teh zelo rad udeleževal. Boris še vedno uživa ob slovenski glasbi in je prijeten sogovornik, kadar ga pot pripelje v družbo

Tekst in izbor fotografij: A. Budja

Po dolgih temnih mesecih zime in snega se je počasi prebudila pomlad. Z vso svojo lepoto cvetja vseh barv, drevesa so skorajda kot en sam cvet, nastopa čudovito obdobje življenja. Vse se prebudi in takrat kar ni dovolj časa za vse. Meseci hitijo in mi z njimi. Načrtovanje dela po društvih, načrtovanje dopustov, izletov in zaključki šole. Vse to zahteva svoj čas.

V društvu *Slovenski Dom* bomo ponovno organizirali izlet z avtobusom v Slovenijo. 21. septembra odpotujemo iz Göteborga, v naših načrtih pa so toplice v Čatežu, ogled okolice, degustacija vin, nato bomo šli še v Koper, kjer bomo bivali v Aquapark hotelu Zusterne, si ogledali kleti Vina Koper in morda tudi malo obale, nato odšli na Bled, izvedli izlete po okolici in zaključili v Avsenikovi gostilni. Potepanje bo trajalo dobrih 10 dni.

Levo: Obisk v pivovarni Laško, 2003; spodaj: Večerja v dvorcu Zemono, 2003

Levo: Obisk v pivovarni Laško, 2003; spodaj: Večerja v dvorcu Zemono, 2003 **Cena tega mini-dopusta bo za člane 4 250,-, nečlane 4 750,- in 700,- dodatka za enoposteljne sobe. Na prejšnjem izletu v Slovenijo (2003) je predsednik Jože Zupančič zagotovil poceni avtobus in tudi sam vozil, tako je bil izlet cenejši.**

Tri fotografije spodaj: V Göteborgu smo prisluhnili g. Jožetu Kopeingu, ki je zaradi BINKOŠTNEGA SREČANJA v Vadsteni obiskal Švedsko

Radi bi se zahvalili Jožetu in se opravičili, da to

nismo napisali že v takratnem glasilu, ko smo že vse druge pohvalili. Upamo, da sprejmeš opravičilo. Letošnji izlet bomo lahko izpeljali, če bo zadosti prijav. To je priložnost, da našim švedskim prijateljem lahko razkažemo našo

domovino. Mnogi naši člani so že v letih, pride bolezni in takrat je prav, če kdo pride na obisk. V Slovenskem Domu smo tako zbrali nekakšno socialno skupino, ki bo te bolnike obiskala na domu ali v bolnišnici, seveda če bomo to izvedeli. Moramo biti na to pozorni, da se ne bodo počutili pozabljeni.

Prihod na Švedsko...

Spomin na Vadsteno, dne 14. maja, 2005

V Vadsteni pri sv. maši

Pa še malo oddiha po vseh pripravah na "binkoštno srečanje" v Vadsteni

Vadstena, "binkoštno srečanje, dne 14. maja, 2005

Čestitke - V mesecu juniju bosta praznovala okrogle obletnice naša člana Vlado Medica in Zdravko Pertot. 14. julija praznuje 70 let Lenika Jablanovec ki je vedno je pripravljena pomagati v društvu in misiji.

Iskrene čestitke vsem slavljenecem, še veliko zdravih in zadovoljnih let. Na zdravje!!!

Vsem želimo prijeten dopust, sonca in lepih trenutkov v domovini ali tukaj. Naberite novih moči in volje do društvenega dela in nasvidenje jeseni.

Za upravni odbor društva Slovenski Dom, Marija Kolar

Pismo iz Slovenije

Pravkar so minili prvomajski prazniki, ki so nam postregli s prekrasnim vremenom. Vsa narava je v cvetju in zelenju, končno, saj se letos zima ni in ni hotela posloviti.

Na političnem področju so se začele stvari odvijati malo hitreje. Vlada Janeza Janše pospešeno, s spremembami zakonov in drugimi sredstvi, zamenjuje vodstva v vladnih službah in nadzornih svetih podjetij, kjer ima večinsko last država. To močno zaudarja po totalitarni kontroli vladajoče koalicije, saj na izpraznjena mesta postavlja poslušne in ne nujno strokovno usposobljene uslužbenke, ki bodo v strahu za svoja mesta ubogljivo izvrševali navodila svojih nadrejenih. Veliko prahu je dvignil predlog zakona o medijih, po katerem naj bi po interpretacijah novinarjev dobila vlada moč kontrole nad vsebino poročanja in sploh dela novinarjev. Zakon naj bi sprejeli potihoma, po hitrem postopku, torej brez razprave v državnem zboru in samo odločni protesti novinarjev v Sloveniji pa tudi mednarodne novinarske organizacije so ustavili ministra Vaska Simonitija, da tega ni izvedel. Precej razprav je bil deležen tudi sporazum med ministrstvom za delo in skrb za družino in stranko Desus (Demokratska stranka upokojencev), ki je stopila v vladajočo koalicijo, ker ji je bilo obljubljen ugodnejše preračunavanje in zviševanje pokojnin kot dosedaj. Vsi ekonomisti so v en glas zatrdili, da je sporazum nevaren za slovensko ekonomijo, še posebej v času, ko se Slovenija pripravlja na vstop v evropski monetarni sistem in prevzem evra, kar naj bi se zgodilo leta 2007. Do tedaj pa bo vlada morala ukrotiti inflacijo, ki je še vedno previsoka in jo zgoraj omenjeni sporazum lahko dodobra poruši. Iz lastnih izkušenj pa vam sedaj lahko poročam, kako delujejo slovenska birokracija in banke.

Odločila sem se namreč, da si kupim stanovanje, zato sem v ta namen varčevala v Novi ljubljanski banki. Ko je prišel čas, da denar dvignem, ga nisem mogla, ker je treba dvig napovedati tri mesece vnaprej. V tem času pa denar leži v banki in le-ta pobira obresti na moj račun.

Stanovanje, ki ga nameravam kupiti, še ni vpisano v zemljiško knjigo (po švedsko lagfart), saj na tem področju vlada še vedno precejšna zmeda. Vpise izvršujejo sodišča, ki so menda preobremenjena z delom in zato po nekaterih podatkih veliko število stanovanj v Sloveniji še ni vpisanih. Če stanovanje ni vpisano v zemljiško knjigo kupec ne more dobiti posojila v banki. Za odobritev ugodnejšega hipotekarnega posojila, po katerem kupec zastavi nepremičnino, banka zahteva, da ima kupec vsaj polovico lastnega denarja za kupnino. In tako se vrti začarani krog. Lahko vam poročam tudi, kako deluje zdravstvo v Sloveniji. Vsaj tu imam pozitivne izkušnje. Jeseni sem namreč imela precejšne težave z zdravjem, zato me je moja zdravnica napotila na pregled v bolnico. Mimogrede, ko sem se preselila v Slovenijo, nisem imela nobenega problema pri iskanju svojega lastnega ali - kakor se tu imenujejo - hišnega zdravnika. Enostavno sem se prijavila k prvi zdravnici, ki mi je prišla v čakalnici zdravstvenega doma pred oči. Za prijavo na pregled v bolnici sicer zahteva bolnikovo aktivnost, kajti moraš se napotiti sam na recepcijo v bolnico, da ti določijo čas preiskave, a čakalne dobe so zelo kratke, vsaj v mojem primeru je bilo tako. Tudi zdravniki in drugo osebje, s katerimi sem imela opravka, so delovali prijazno in korektno. So pa stavbe in oprema v bolnišničnih čakalnicah zastarele in skoraj neprijazne do bolnikov. Tudi za sodobnejše aparature v ordinacijah in bolnicah vedno manjka denarja in zdravniki niso vedno opremljeni tako kot na Švedskem. Izjema so zobozdravniki, ki pa so se znašli drugače, o čemer sem pisala v zadnjem pismu.

Tako, naj bo dovolj za tokrat. Ko boste poleti prišli v Slovenijo, se boste lahko že peljali čez impozantni črnokalski viadukt v Koper, na Štajersko pa skozi trojanski predor šele avgusta. Na svidenje in srečno pot.

Rada Pišler

Pogovor z Elso Škantelj, Švedinjo v Sloveniji

Pred desetimi leti sva obe hodili na lektorat švedskega jezika na Filozofski fakulteti. Še danes ne vem kako to, da sva se prav midve od vseh tistih, ki so hodili tja na lektorat, začeli bolj družiti. Če prav pomislim, pa poznam kar nekaj razlogov za to: ko smo se namreč začeli med seboj pogovarjati o tem, kaj nas v bistvu veže na Švedsko, sva začeli govoriti o istih stvareh, jaz jih poznam iz svojega otroštva, ona pa jih je spoznala zaradi svoje mame. Takrat sem tudi izvedela, da je Katarinina mama Švedinja in da Katarina sicer nikoli ni živela na Švedskem, je pa tam preživljala precej poletij in se družila s svojimi bratranci in sorodniki, vse to - in predvsem njena mama - pa sta ji na tak način vsadila v srce ljubezen do Švedske. Katarinin oče je Slovenec, ki ga je njena mama spoznala na Švedskem. Elso, Katarinino mamo sem spoznala že takrat, ko sva se s Katarino začeli družiti in moram priznati, da se mi je s svojo ljubeznivostjo, prijaznostjo in tudi zgovornostjo že pred mnogimi leti vtisnila v globok spomin in da sem vesela, da se imam možnost ob (sicer bolj redkih) priložnostih družiti z njim, priti k njim v njihov dom in se tudi v Sloveniji naklepetetati v meni tako ljubem jeziku švedščini. Prepričana sem, da bo bralcem zgodbo Katarinine mame zanimivo prebrati, saj se je konec koncev Elsa v svoji novi domovini Sloveniji morala znajti prav tako kot so se morali znajti Slovenci, ki so se preselili sem na Švedsko. Ko sem Elsi poslala nekaj vprašanj v švedskem jeziku, je Elsa odgovarjala v slovenščini (kar je po svoje tudi zanimivo).

Elsa in Drago Škantelj

Elsa, kako bi se sama predstavila? Ime mi je Elsa Škantelj, rojena sem 11.04.1946. Srečala sem Slovenca ravno ko se je odločil, da se po šestih letih bivanja v Švedski vrne nazaj v Slovenijo. Tako sem bila "primorana" odpotovati za njim v Slovenijo.

V Slovenijo sem prišla novembra leta 1971. Stanujem v vasici Mali Osolnik, približno 25 km iz Ljubljane. Najtežje je bilo v času praznikov, saj so bili običaji tedaj drugačni kot na Švedskem. Še posebno sem pogrešala božične pesmi. Praznike v naši hiši sem prilagodila mojim domačim običajem. Od bodočega moža sem prejela knjigo "Zakaj ne po slovensko", kateri je bila priložena plošča s slovensko izgovorjavo. Tako sem se relativno hitro naučila govoriti vsaj osnovne stavke, nato pa sem s poslušanjem govorice domačinov dopolnjevala znanje. Z branjem otroških knjig se

je moje znanje dodatno bogatilo, slovnica pa mi še vedno dela preglavice. Toda ker biti tiho ne gre, zato govorim in govorim, četudi sem in tja ni slovnično pravilno

Elsa ob božični mizi - Julbord

V začetku nisem znala slovensko in zato nisem iskala službe, kasneje pa zaradi otrok, ki sem jih želela vzgajati sama, ni bilo časa za zaposlitev. Tako sem ostala vedno doma in gospodinjala (postala sem "lyxhustru"). Na Švedskem sem se izobrazila za vzgojiteljico predšolskih otrok, vendar sem to delala samo tri leta, nato pa sem se preselila v Slovenijo.

Na vprašanje: Hur har du det nu? Känner du dig svensk eller sloven (eller annan tillhörighet) odgovarja Elsa takole: Včasih se počutim nekoliko razdvojena, v bistvu pa sem ostala Švedinja. Moj dom je sedaj v Sloveniji, kjer bom tudi ostala, vsaj mislim tako. V Sloveniji nimam sorodnikov, razen svoje družine. Poročena sem z Dragotom, ki je Slovenec. Poročena sva že 33 let. Najina cerkvena poroka je bila doma v Švedski, kasneje pa sva se na željo župnika naše cerkve poročila tudi tukaj v Sloveniji.

Har du barn, hur gamla är de? Var bor de? Vad gör de? Imava tri otroke, Robert je star 32 let, Peter 29 in Katarina 28 let, najstarejša živita še vedno doma (pri mami). Peter je pričel graditi hišo, Robert je kupil parcelo, Katarina pa ima majhno stanovanje v Ljubljani. Robert dela za radijsko postajo, Peter je prevzel moževo podjetje za vgradnjo toplotnih črpalk (uvoz iz Švedske), Katarina pa ravno sedaj dokončuje študij angleščine in francoščine, ob tem pa prevaja tudi iz švedščine in obratno.

Vad har du för yrke, vad jobbar du med nu? Še vedno sem "lyxhustru", skrbim pa za gospodinjstvo, imamo pa tudi manjši vrt, kjer uživam. Z domačini sem se vedno dobro razumela, zato nisem imela težav. Ljudje tukaj so prijazni.

Naslednja vprašanja sem ji naknadno zastavila v slovenščini:

Ali tvoji otroci govorijo švedsko? Z otroci sem govorila švedsko že od rojstva. Ob obiskih sorodnikov pa so morali govoriti švedsko, saj jih v nasprotnem primeru ne bi razumeli. Otroci so spoznali Švedsko med obiski na Švedskem, poleg tega pa sem jim prebirala tudi švedske knjige. Jasno je, da imajo tudi danes tesne stike s Švedsko, saj potujejo tudi sami na Švedsko, poleg tega pa imamo doma večkrat obiske mojih sorodnikov iz Švedske.

Imaš domotožje po Švedski? Nimam ravno domotožja, saj stalno poslušam švedski radio. Včasih sem bila na Švedskem vsako drugo ali tretje leto. Sedaj, ko so otroci večji, grem tja vsako leto. Tam pomagam v domu za invalide in obiskujem svoje sorodnike in prijatelje.

Se Švedi v Sloveniji družite med seboj in ob katerih priložnostih se to zgodi? Švedska ambasada vabi običajno dvakrat na leto na srečanja, ki sta 6. junija in 13. decembra. Poleg tega pa sami organiziramo dva do trikrat letno občasna srečanja Skandinavcev. Najpopularnejše je srečanje za Kres, torej švedski Midsommar.

Elsi se želim iskreno zahvaliti za ta intervju, ki sva ga izvedli na daljavo, obenem pa tudi njenemu možu Dragotu, ki je poskrbel za najino korespondenco!!

Danni St.

Iz Gornje Radgone se nam je oglasil zdaj že naš dober znanec, svobodni novinar g. Ludvik Kramberger in nam poslal naslednji zanimiv prispevek:

Mlinar Lenc še melje na mlinski kamen

Lenc - Mlinar Lovrenc Kramberger–Lenc, pri ostrenju, »klepanju«, mlinskega kamna

Ostrenje, »klepanje« mlinskega kamna je težko opravilo. Časi, ko so mlinarji mleli zrnje na mlinskih kamnih so za nami. Najti mlinarja, ki še melje na mlinski kamen, je doživetje, ki ga je vredno zabeležiti. Na ogled mlina in ostrenja mlinskega kamna nas je poklical 76- letni mlinar Lovrenc

Kramberger, ki ga kličejo Lenc, iz Lastomerec pri Negovi, ki sodi v občino Gornja Radgona. Povabil nas je, da smo sledili *klepanju* ostrenju mlinskega kamna.

Lenc (Žrmlje za mletje zrnja) ter Len (Žrmlje z lesenimi »kamni« za luščenje prosene in ajdove kaše)

Lovrenc Kramberger, ki se je mlinarskega poklica izučil pri znanem mlinarju Mihaelu Sitaru, ki je imel mlin

na Negovskem jezeru, je edini mlinar na reki Ščavnici, ki ima mlin, katerega še poganja voda reke Ščavnice. V tem mlinu, včasih so ga imenovali Markovičev in Fašalekov mlin, mlinar Lenc melje le še na mlinskem kamnu. Tega je treba občasno naostriti, ali kot rečejo mlinarji *klepati*. Ob spremljanju tega opravila nam je mlinar Lec povedal: »Moj mlin, ki je bil zgrajen pred skoraj 200 leti, je edini na vsem toku reke Ščavnice, ki ga še poganja voda. Včasih smo mleli tudi na valjčnem mlinu, danes se vrti le mlinski

kamen, ki ga je potrebno občasno naostriti, mi rečemo *sklepati*. V ta namen smo v preteklosti imeli posebna kladiva, sedaj ga ostrim, kot vidite, s krapom. To je zelo težko opravilo, saj kamen, ki ga moramo odvaliti iz navpične osi, tehta več kot 500 kg. Pri tem si pomagam s posebnim dvigalom. Včasih smo s kamnom mleli zrnje tudi za moko, sedaj pa le za *mečko*. Tako pravimo mlinarji krmilom iz zrnja za živali. Sedaj meljem največkrat oves, ki ga na valjčnem mlinu, zaradi trdih lusk, ni mogoče mleti.«

Mlin Lenc: Pogled na mlinsko vodno kolo čopotjak ter Mlin Lenc (pogled na lenčov mlin na reki Ščavnici in mlin na veter poleti)

Ob tem naj povemo, da je njegov (Lenčov) mlin en sam mlinarski muzej. V njem so mlinske naprave iz preteklosti. Najdejo se tudi ročne žrmlje iz kamna in lesa. Leseni »kamni« so služili za *rolanje*, luščenje ajde in prosa za kašo. Že od daleč pa je vidno veliko mlinsko kolo čopotjak, ki ga je dal Lenc izdelati le zato, da si ga lahko, vrtečega ob pogonu vode, ogledujejo turisti. Ob mlinu pa je za turiste postavil tudi mlin na veter, s katerim želi Lenc pokazati, kako so v preteklosti izkoriščali naravne vire energije.

Besedilo in foto: LUDVIK KRAMBERGER

Gensko spremenjena hrana za kakovost življenja

Jure Piškur, naturvetenskapliga fakulteten, professor i eukaryot molekylär genetik fr o m 1 augusti 2004

V Novem Tedniku št. 22, dne.6.maj, 2005 smo prebrali in povzeli naslednjo zanimivost: Naša Mona Liza so dela Trubarja in Prešerna...

Prof. Juretu Piškurju ostajajo z leti na Celje le še lepi spomini. Sam pravi, da tako kot je za palačinko treba ubiti jajce, je tudi za znanost treba kaj žrtvovati.

Kot dijak celjske gimnazije je leta 1977 postal državni prvak v matematiki, prejel leta 1985 Prešernovo nagrado za diplomsko delo s področja biologije in jo pred služenjem JLA z življenjsko sopotnico in s sinom popihal v Avstralijo... Leta 1988 je doktoriral na Australian National University v Canberi. Nato je živel v Kaliforniji, se vrnil v Evropo in raziskoval kvasovke pri eni največjih pivovarn, danskem Carlsbergu. Postal je docent za genetiko na kopenhavenski univerzi in izredni profesor na danski tehnični univerzi.

Prof. dr. Jure Piškur, Celjan, svetovno uveljavljen znanstvenik, trenutno umsko razpet med Dansko in Švedsko. Molekularni biolog, avtor številnih znanstvenih člankov in patentov, najbolj znan po raziskavah encimov, ki sodelujejo tudi pri aktivaciji različnih zdravil proti raku. Krušni oče treh biotehnoških podjetij, ki razvijajo metodologijo genske terapije zdravljenja raka in proizvodnjo novih kemoterapevtikov ter protivirusnih zdravil. Trenutno ustanavlja skupaj z lundsko univerzo četrto podjetje z namenom bistvene pocenitve proizvodnje uspešnega kemoterapevtika fludarabina.

Jure Piškur s sinom Jurčkom. Foto Jan Piškur
Piškur zagovarja uporabo gensko spremenjenih organizmov (GSO) tudi pri proizvodnji hrane, čeprav je veččina evropskega javnega mnenja ostro nenaklonjena tovrstnim novim tehnologijam.

Meni, da bi uporaba prehrabnih dodatkov, ki so izdelani z GSO, odpravila del pomanjkljive prehrane in bistveno izboljšala kakovost življenja, zlasti v tretjem svetu, kjer zaradi podhranjenosti trpijo milijoni otrok in odraslih.

S prof. dr. Juretom Piškurjem smo se pogovarjali ob slovesnosti sredi marca, ko je po pravilih starodavnega ceremoniala prejel prestižni naziv profesorja molekularne genetike v eni najstarejših kateder za genetiko na svetu, univerzi v Lundu.

Celje. Kakšna slika, spomin se vam ob imenu rojstnega mesta najbolj pogosto izriše?
V Celju je še vedno del moje ožje družine, pa kup prijateljev in znancev, ki so neločljiv del palete bližnjih. Z leti ostajajo na Celje samo še dobri spomini. Posebej imenitno je bilo obdobje brezskrbnega gimnazijskega norenja. Pa veliko smo se tudi naučili, posebno v naravoslovju sem dobil enkratno prtljago za nadaljnje življenje. Če bi moral izbrati nekaj celjskih motivov, ki nosijo močan čustven naboj, bi izbral Stari grad, Stari pisker in levi breg Savinje.

Kako pogosto ste v Celju, s kom še ohranjate stike in kako 1 500 km stran dojemate razvoj mesta oziroma Slovenijo?

V Sloveniji preživim počitnice skupaj z Judito ter s sinovoma Janom in Jurčkom enkrat na dve leti, imam pa redne stike z bivšimi sosedi, s sošolci, prijatelji iz Celja, Ljubljane... Svet postaja vse manjši, veliko ljudi me obiše tudi v Kopenhavnu ali Lundu. Na začetku devetdesetih let sem bil zaradi osamosvajanja Slovenije čustveno bližje dogajanjem, zdaj pa bolj mirno sprejemam dogodke in jih komentiram skozi svoja skandinavsk očala. Veliko stvari se je zadnja leta spremenilo na bolje. Še tako dobra diktatura je slabša od najslabše demokracije, a veliko dela še ostaja. Tudi v Celju, kjer bo treba delati na povečanju zaposlenosti in aktivnejših delovnih mestih.

Trenutno je na slovenski literarni sceni zelo moderno izdajati avtobiografije. Nekateri znani ali skoraj neznani pisci so prepričani, da je njihovo bivanje tako pronicljivo in daljnosežno, da ne sme biti zabeleženo le v spominu peščice ljudi. V svoji biografiji bi, če bi jo napisali, imeli kaj napisati. Bi priznali tudi kakšen greh, neumnost, ki ste jo storili – in s tem razbili klišeje, da so znanstveniki dolgočasni ljudje?

Čas za razmišljanje o biografiji bo šele čez kakšnih 20 et, morda se bo do takrat nabralo kaj omembe vrednega. Gotovo pa mora biti glavno vodilo življenjepisa, da se ničesar ne zamolči ali priredi. Ampak tako veliko grehov pa spet nimam... ne vem, zakaj in od kod kliše, da smo znanstveniki dolgočasni ljudje. Jaz jih skoraj ne poznam! Smo pa seveda v očeh drugih večkrat posebneži, ekscentriki. Znanost je dolgočasna le, če človek ne pozna njenih pravil – prav tako kot nogomet in smučarski skoki. Dancu so smučarski skoki najbolj dolgočasna traparija, njihov najvišji grič pač ne presega višine planiških velikank...

Katero področje vam je najbolj všeč za klepet, če padete v družbo »bifejskih« razprav z repertoarno omejenimi temami – politika, šport ali kdo-kje-s kom... Se znajo Skandinavci pri tovrstnih temah tudi tako zagreti kot Slovenci?

Vojna v Iraku je razdvojila Dance in bil sem priča kar nekaj vročekrvnim političnim debatam. Tudi teme o priseljencih lahko na Danskem precej razgrejejo glave. In na Švedskem se je najbolje izogniti debati o državnem monopolu na prodajo alkoholnih pijač. Rad debatiram tudi o politiki in športu, a me tisto, s kom se videva ločena danska princesa Aleksandra in s kom je včeraj spala švedska princesa Madeleine, pravzaprav ne zanima.

Koliko ur traja vaš delovnik in kakšen recept imate za polnjenje spraznjenih energetskih baterij?

Najraje imam čisto znanost, ko analiziram rezultate in jih pretvarjam v hipoteze, diskutiram s kolegi, načrtujem nove eksperimente. Moj delovni teden traja okoli 60 ur. Žal so vmes tudi duhamorni opravki, denimo dolgovezni sestanki, ki pošteno praznijo baterije. Me pa poleg dela zanima še kopica drugih stvari: film, gledališče, zgodovina, galerije in muzeji. Rad sedim na kakšni od neštetihih danskih peščenih plaž, meditiram sredi romanske ali gotske cerkve, uživam ob kakšni renesančni ali ekspresionistični sliki.

Umetnost je lahko tudi ljubezen do vizualnega. Pri vizualnosti pogosto prihaja do nekih kolektivnih fikcij, do relativnosti lepega. Se vam zdi skrivnostni nasmešek Mona Lize vreden njene slave?

Rad imam Leonardova dela, tudi Mona Lizo. Nekatere fckije so pač vredne tega, da so fikcije in se obdržijo stoletja, medtem ko druge odpihne v pozabo že naslednje desetletje. Naša Mona Liza so dela Trubarja in Prešerna. V moji branži so neminljiva dela z vedno skrivnostnim nasmeškom tista od Charlesa Darwina, pa Crickova in Watsonova dvojna vijačnica.

Umetnost je tudi moda - za tistega, ki je ne dojema le površinsko, ki jo zna razumeti in prav gledati... Obstaja kakšen oblačilni kos, ki bi ga lahko gledali kot umetniški eksponat?

Moda je šibka točka mojega značaja... Pravzaprav nisem prišel bistveno dlje kot do kavbojk in majice... ampak kakšen rokodelski ženski modrček iz stare lionske svile, izdelan tam nekje okrog pariške opere, bi tudi jaz lahko postavil v vitrino. Ali pa kakšen seksi ženski klobuk, ki naredi žensko še bolj greha vredno, je tudi vreden razstave.

Vaš življenjski stil je reflektirana drža »proti toku«, ki seveda ni vselej udobna?

Sem in tja sem najbrž res plaval proti toku, velikokrat pa tudi s tokom. Najbrž zato danes ne živim več ob Savinji. Seliti se iz države v državo – to je del moje kariere. A kot pravi kitajski pregovor: kamorkoli boš šel, boš našel ljudi. Za dobro znanost je treba tudi kaj žrtvovati. Kot je za vsako palačinko treba ubiti jajce.

In vizija za jutri, kje se vidite čez ducat let?

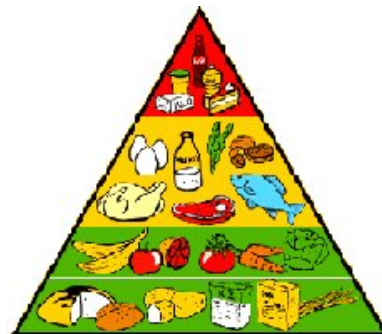
Upam, da bom tudi čez ducat let imel veselje in energijo za raziskovanje, da bo laboratorij moj drugi dom. Posebej delo s študenti je enkratno. Najbrž bi lahko malo več časa namenil drugim hobijem, leposlovju, zgodovini... In najbrž bom nekje med Skandinavijo, anglosaksonskim svetom in Sredozemljem, povsod, kjer cenijo in verjamejo v dobro znanost.

Vir: Vlasta Cah – Žerovnik

Novi tednik. Št. 32 – 6. maj 2005

Juretu Piškurju se za prispevek lepo zahvaljujemo.

Uredništvo

Neizkoriščen potencial podeželskega turizma v Sloveniji

V uredništvo se nam je oglasila **Barbara Senekovič**, raziskovalka na Znanstvenem inštitutu za regionalni razvoj Univerze v Mariboru in nam poslala naslednji prispevek za objavo:

KRATKA BIOGRAFIJA Sem Barbara Senekovič, stara 24 let. Po končani srednji šoli sem se vpisala na Višji strokovno šoli za gostinstvo in turizem v Mariboru. Študij sem končala z diplomskim delom z naslovom Gibanje slow food v Sloveniji, za katerega sem prejela v letu 2001 Krkino nagrado.

Še istega leta sem nadaljevala študij na Univerzi na Primorskem -Turistici Visoki šoli za turizem v Portorožu. Fundacija GT mi je dodelila štipendijo. Leta 2003 sem diplomirala s področja gensko spremenjene hrane in varstva potrošnikov v EU s poudarkom na trženju ekoloških živil v turizmu. Za to diplomsko delo sem prejela v letu 2004 Krkino nagrado. Udeležila sem se tudi večerne šole ekonomike in financ na Gea Collegu. Nato sem se zaposlila na zavarovalnici Grawe kot finančna svetovalka. Ker pa sem bila znanja željna, sem se povezala z Znanstvenim inštitutom za regionalni razvoj Univerze v Mariboru, kjer so mi v letu 2004 dodelili naziv raziskovalke za področje turizem. Na inštitutu opravljam delo kot zunanja sodelavka in sicer podjetjem pomagamo pri prijavih in vseh dokumentacijah za pridobitev finančnih sredstev iz Evropskih strukturnih skladov in tudi sami se prijavljamo na javne razpise znotraj Slovenije. Prav tako pa opravljam delo novinarka in sicer publiciram s področja turizma, prehrane, socialne problematike in osebnih financ (pokojsninsko varčevanje, vzajemni skladi in zavarovalništvo).

Barbara Senekovič

Turizem je osrednja gospodarska panoga XXI. Stoletja, zato vse države, ne glede na ekonomsko razvitost, politično usmerjenost in kulturno različnost poudarjajo razvoj turizma kot svojo strateško razvojno usmeritev. Slovenija ima znotraj turističnih trendov pomembno priložnost, saj je večina njenih emitivnih (incoming) gostov iz bližnjih dežel in regij. Že nekaj časa pa je v ospredju t.i. mehki turizem - turizem na podeželju.

Funkcija podeželja

Podeželje je skozi zgodovino imelo različne funkcije v življenju posameznih območij. V začetku je bil to prostor, kjer se je izvajala izključno samo kmetijska dejavnost. Z intenzivnejšim gospodarskim razvojem in industrializacijo ter rastjo urbanih središč, je podeželje s primarno kmetijsko dejavnostjo izgubilo svojo pomembnost v življenju družbe. Danes pa nam podeželje

skupaj z razvojem turizma na tem področju predstavlja segment, s katerim lahko podeželje izvelčemo iz gospodarskega zaostanka, saj nam podeželje predstavlja območje z visoko kakovostjo bivalnega okolja. Razpršena poselitev, ki je značilna za slovensko podeželje, je z gospodarskega vidika sicer neracionalna, z vidika kakovosti življenja pa zelo ugodna. Turizem se v veliki meri razvija v obliki dopolnilne dejavnosti posameznih družin. Nadaljnji razvoj pa pogojuje tudi odnose celotne lokalne skupnosti do malih kmetov. Prav vsi prebivalci morajo v turističnem razvoju najti korist z neposrednimi gospodarskimi učinki (nudenje prenočišč, hrane, rekreacije), z izboljšanjem življenjskega okolja: izboljšava infrastrukture, splošne urejenosti in rekreacijskih površin. Na tak način se izognemo ločevanju dejavnosti, ki so namenjene domačemu prebivalstvu in turistom. Trženje podeželjskega okolja vključuje tudi ponudbo večnamenskega kmetovanja.

V povezavi s pridelavo se mora pri trženju vključiti tudi predelava skupaj z drobnim gospodarstvom, ki je na podeželju. Pri promociji in prodaji je potrebno zajeti tudi sam osebni izraz krajine, njene privlačnosti ter ekološko rejo živali. Vse skupaj pa je potrebno ponuditi kot celovito turistično ponudbo, da se neposredno povežejo pridelava, predelava in prodaja. Turizem na podeželju ne temelji zgolj na turističnih kmetijah, ampak vključuje mnoge druge možnosti bivanja v naravi; ekološki turizem, možnosti raznovrstnih rekreacijskih aktivnosti za vso družino ter športni, zdravstveni, lovski in izobraževalni turizem. Opozoriti pa velja na pretečo se nevarnost, da se prebivalci regije pogosto ne zavedajo negativnih posledic, ki jih prinaša masovni turizem.

Izhodišča Slovenije

Naša država ima izhodišča za razvoj okolju prijaznega turizma na podeželju. V evropskem merilu je dežela z visokim deležem gozdnih površin, z bogato biotsko raznovrstnostjo in ekološko ohranjenim podeželjem. V takšnem okolju je turistična ponudba slovenskega podeželja z vrhunskimi vini in kulinaricnimi dobrotami ter slovensko enološko in etnološko ponudbo ena izmed pomembnih kakovostnih atrakcij našega turizma.

Etnološke posebnosti slovenskega podeželja in raznovrstnost načina življenja imajo pomembne turistične možnosti. Turistična ponudba mora vsebovati vse oblike bogate etnološke dediščine, ki jih lahko podjetniško in tržno ob sodelovanju z lokalnim prebivalstvom razvijamo v celotne turistične proizvode. Ti naj vključevali lokalne turistične in naravne znamenitosti, kulturno dediščino širših območij, ponudnike gostinskih storitev ter ponudnike izdelkov domače in umetne obrti, turističnih spominkov in podobno.

Podjetništvo na podeželju

V nekaterih evropskih državah je turizem na podeželju že dolgo najbolj iskana oblika turizma. Preživljanje počitnic na podeželju nudi ljudem vzpostavitev tesnega stika z naravo, druženje z domačini ter spoznavanje njihove kulture in navad. Pomemben del turistične ponudbe na podeželju pa je prav ponudba turističnih kmetij. Kmetija danes izgublja vlogo klasičnega pridelovalca hrane in kot dopolnilno dejavnost razvija turizem. Kmetje za dodaten vir prihodka oddajajo nastanitvene kapacitete v obliki apartmajev ali počitniških hišic ter hkrati izkoristijo in tem najemnikom prodajo tudi svoje pridelke. Turisti pa ob tem zadovoljijo svojo željo po turističnem proizvodu, ki ima »srce« in »dušo«. Celovit podjetniški pristop k razvoju podeželja pomeni spodbujanje in uvajanje novih dejavnosti na podeželju s spodbujanjem iniciativnosti in kreativnosti prebivalcev, razkrivanju podjetniških priložnosti in zagotavljanje potrebne podpore za njihovo aktiviranje. Prav zaradi posledic globalnih sprememb, zlasti naraščajoče brezposelnosti in spremenjenih tržnih razmer, so priložnosti za razvoj podeželja prav v podjetništvu. Večino turističnih ponudnikov na podeželju bi lahko uvrstili med mala in mikro podjetja, zato je njihovo medsebojno povezovanje in sodelovanje ključnega pomena za razvoj celovite turistične ponudbe danega področja in s tem razvoj turistične destinacije. Posamezni ponudniki si ne smejo med seboj konkurirati s podobnimi ali identičnimi proizvodi, ampak sodelovati in se povezovati ter tako doseči večje možnosti za tržni uspeh. Vsekakor se mora Slovenija zavedati kaj ima, sicer bo ostala neopažena siva lisa na zemljevidu.

***Barbara Senekovič**, raziskovalka na Znanstvenem inštitutu za regionalni razvoj Univerze v Mariboru*

Landskroni smo 6. marca 2005 slavili 10-letnico katoliške cerkve kot poslopja

Splošno o katoliški Cerkvi na Švedskem

Slovenska katoliška misija na Švedskem deluje že 43 let. Zadnjih 30 let ima sedež v Göteborgu. Od leta 1993 je njen rektor in upravitelj g. Zvone Podvinski. Njegovi predhodniki so bili gospodje duhovniki Jože Flis, Janez Sodja, Jože Drolc, Jože Bratkovič in Stane Cikanek.

Pokojni p. Krystian Soll OMI (14. maj 1937 - 18. marec 2005)

V Landskroni na jugu Švedske imamo eno od številnih katoliških župnij na Švedskem, ki zajema občino Landskrona in kamor so vključene številne različne narodnosti: Slovenci, Hrvati, Bosanci, Poljaki, Čehi, Madžari, Slovaki, Nizozemci, Angleži, Indijci, Vietnamci, Filipinci, Južnoameričani, razni Azijci, Iračani, Japonci pa tudi Švedski in drugi. V Švedski sicer prevladuje protestantizem. Do leta 2000 je bila katoliška Cerkev na Švedskem drugorazredna, svobodna verska skupnost, ena od številnih drugih verskih skupnosti. Leta 2000 pa se je švedska protestantska Cerkev ločila od države, kamor je bila priključena več kot 400 let in je takrat postala svobodna cerkev, tako kot ostale manjše verske skupnosti, vendar najštevilnejša. Na Švedskem živi nekaj več kot 160 000 katoličanov.

Slovenski pevski zbor nastopa na proslavi po otvoritvi katoliške cerkve v Landskroni, l. 1995

Od leta 2000 plačujejo katoličani, preko davčne napovedi na Švedskem obvezni cerkveni davek katoliški Cerkvi, tako kot ostali verniki svojim verskim skupnostim, ki znaša 1 % od letnega bruto zaslužka. Ta denar se porabi za vzdrževanje cerkva in za plače duhovnikom in zaposlenim v Cerkvenih uradih. Ta ureditev se nam zdi zelo pravična in humana, saj od časa do časa potrebujemo usluge Cerkve vsi verniki, tudi tisti, ki jih ni velikokrat v cerkev, in vsi smo na Švedskem tudi davkoplačevalci.

Proslavitev 10. obletnice cerkve v Landskroni

Katoliška skupnost v Landskroni obstaja manj ali več organizirano že skoraj 100 let. Vendar so na začetku za sv. maše, krste, pogrebe in poroke služile navadne ali priložnostne stanovanjske hiše. Zgodovinsko gledano so se sv. maše opravljale v raznih lokalih, po podatkih zdaj že pokojnega župnika Krystiana Solla na naslednji način:

1420 – 1520 baptistična cerkev St Johannes, Borgmästaregatan

1930 Stari Folkets Hus

1931 – 1940 Stara kasarna na Rådhusstorget

1940 – 1949 Folkets Hus ali Katoliški dom

1949 – 1968 Kapela Janeza Krstnika, Stora Strandgatan 12

1968 – 1969 Stari župnijski dom

1969 – 1995 Kapela Janeza Krstnika na Midhemsvägen

1995 – Cerkev sv. Janeza Krstnika na Eriksgatan v Landskroni.

Mašniki, ki so občasno obiskovali Landskrono so bili po cerkvenih zapisih naslednji:

- 1932 – 1939 Josef Theevus Johan Angermazr

- Med in po 2. svetovni vojni Msgr. Bernard David Assarsson iz Helsingborga

- Pozneje so bili to bratje redovniki OMI: Ludvik Spalek, Teodor Famula, Jan Kalyta, Wilhelm Imach in p. Krystian Soll.

Med tem je Landskrona izgubila dolgoletnega dušnega pastirja, p. Krystiana Solla, ki je umrl nagle smrti 18. aprila 2005. Na njegovo mesto prihaja nov dušni pastir, Poljak po rodu.

Organisti so bili doslej Avgust Budja (1966 – 1987), Gabrijela Horvath; pri slovenskih sv. mašah enkrat mesečno je v 90-tih letih nekaj časa igrala orgle Leonida Kostanjevec (vnukinja Avgusta Budje).

L. 1994 je takratni katoliški škof Hubertus Brandenburg na prošnjo cerkvenega sveta dovolil nakup cerkvenega poslopja metodistične cerkve, ki je bila na prodaj po dokaj ugodni ceni. Seveda je bilo potrebno veliko popravil in sprememb preden je bila cerkev sposobna služiti svojemu namenu. Cerkev stoji v središču mesta in ima zelo ugodno lego, med drugim tudi dovolj mest za parkiranje avtomobilov, ki je ob nedeljah in praznikih brezplačno.

Tako smo prvo nedeljo v mesecu marcu l. 1995 imeli slavnostno otvoritev, kjer je bil poleg gostujočih duhovnikov prisoten tudi g. škof. **Pevske vaje: del mešanega pevskega zbora**

Orfeum v Landskroni, 2004
Levo - nastop na proslavi 10-letnice, 2005

Že na otvoritvi cerkve je med mašo in pozneje na proslavi v dvorani Folkets Hus nastopal slovenski pevski zbor Orfeum, katerega člani so predvsem potomci Avgusta in Angele Budja, ki sta bila glavna ustanovitelja prvega slovenskega društva na Švedskem (Triglav), leta 1968.

Takratni slovenski otroci v Landskroni, ki so v 70-tih letih svojo pevsko kariero začeli v otroškem zboru VALOVI, so se pozneje priključili, oziroma nadaljevali petje v odraslem zboru slovenskega društva ORFEUM v Landskroni.

Skupina majhnih in mladih pri sv. maši, dne 6. marca 2005.

Pozneje smo vsako leto prvo nedeljo v mesecu marcu obeležili obletnico katoliške cerkve in vsako leto je tukajšnji župnik p. Krystian Soll (Poljak) povabil slovenski zbor Orfeum, da vodi petje pri bogoslužju. Seveda se nam zdi to zelo pomembno, saj takšno udejstvovanje stimulira člane pevskega zbora, ki so po večini vsi mladi Slovenci, rojeni na Švedskem, da se udeležujejo tako petja kot božje službe. Pesmi, ki jih zbor poje v cerkvi, so po večini slovenske, vendar v švedskem prevodu in prirejene po meri pevskega zbora Orfeum. V svojih vrstah imamo tudi več solistov. Pevski zbor vodi Olga Budja (hčer in naslednica organista Avgusta Budje (1905-1987).

Danni Stražar

Na letošnjem jubilejnem srečanju v Landskroni je v zboru na proslavi pel tudi slovenski duhovnik Zvone Podvinski. V švedskem jeziku so zapeli Glejte, že sonce zahaja in Marija, skoz življenje, v prevodu Avguštine Budja. Nastopila je tudi mlada rojakinja Danni

Stražar, študentka na inštitutu za nordijske jezike v Lundu.

Del

mešanega pevskega zbora Orfeum pod taktirko Olge Budja, na jubilejnim bogoslužju v Landskroni (2005)

Mašni obred je vodil pomožni škof William Keny; nastop otroške skupine: Obredu je prisostvoval tudi slovenski duhovnik, g. Zvone Podvinski (prvi z desne)

Na proslavi po sv. maši se je zbralo več kot 100 vernikov, kjer so se vrstili govori in nastopi raznih nacionalnih skupin. Hrvaške in slovenske gospodinje so napekle raznih dobrot, tako da so se mizi šibile pod domačimi specialitetami.

Ob zaključku mašnega obreda je sledila ob skupni pesmi Hvala večnemu Bogu (po švedsko) zahvalna procesija iz cerkve.

Pomožni škof William Keny in p. Imach, z desne domači, zdaj že pokojni župnik Krystian Soll v družbi župljanke ge. Jasminke Majdek, v ozadju ga. Nesporek, prisostvujejo kulturnemu programu v Folkets Hus, dne 6. 3. 2005.

P. Krystian Soll, zdaj že pokojni župnik v župniji sv. Janeza Krstnika v Landskroni se je ob tej priložnosti pogovarjal z Olgo Budja in z nekaterimi drugimi župljani glede proslave za 1. obletnico vstopa Slovenije in Poljske v EU, dne 1. maja 2004. Tudi ob vstopu lani je bil on glavni organizator za veliko proslavo v župnijskem domu v Landskroni, kjer so 1. maja z govori in nastopi obeležili

vstop desetorice v EU. P. Krystiana Solla žal ni več med nami, upamo pa, da bomo obdržali nekatere tradicije skupnega praznovanja, ki jih je ravno on v letih svojega delovanja v Landskroni uvedel. Bog naj mu nakloni večno plačilo.

Anne-Marie Budja, p. Wilhelm Imach, pomožni škof William Keny in v ozadju g. Nesporek

Prav gotovo so takšne in podobne proslave v okviru Cerkve velikega pomena za ohranjanje slovenske kulture in zavesti, pomembne za priseljence nasploh in nič manj za naše utrjevanje v veri. Prav malo je še ostalo priložnosti, ko se manjšinske skupine v švedskem društvu lahko profilirajo na kulturnem področju, zato je Cerkev še kako pomembna.

Na tem mestu izrekam iskreno zahvalo vsem našim duhovnikom, ki skrbijo za Slovence, raztresene po vsem svetu. Želimo, da bi vam vaše poslanstvo prineslo obilo uspehov in zadovoljstva, torej duhovno plačilo, saj vam vaših uslug materialno ni moč poplačati.

Slovinci – binkoštno srečanje v Vadsteni, 14. maja, 2005

Za slovensko skupnost

Augustina Budja

Umrl sveti oče Janez Pavel II.

Sveti oče Janez Pavel II.

BENEDICTVM XVI - Benediktus XVI

Foto: Pressens Bild

Över en halv miljon människor följde utomhusmässan på Petersplatsen.

Presidenter och pilgrimer följde påvemässan på Petersplatsen

<http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/europe/447769.stm>

ROM. En enad katolsk kyrka, stark och ung. Det var den förhoppningsfulla bild som Joseph Ratzinger målade upp i sin långa predikan när han

på söndagen högtidligt namnet Benedictus XVI.

A. Budja

Vir: It, 2005

32. Vseslovensko romanje in 32. Vseslovensko srečanje za Binkošti v

Vadsteni 14. maja, 2005

Kar so Švedi napovedovali se je letos tudi uresničilo. Binkoštni ponedeljek je postal delovni dan. Tako je bilo potrebno spremeniti tudi Vseslovensko romanje in srečanje za Binkošti v Vadsteni. Z Binkošti je bil praznik za Slovence s Švedske prestavljen na soboto pred samim praznikom. In tako bo ostalo tudi v prihodnje.

Srečanje v Vadsteni naj bi bilo letos obogateno s Slovenci iz Berlina, ki naj bi jih v Vadsteno pripeljal njihov dušni pastir Dori. A se na žalost vse dobre želje niso uresničile in zaradi tega je bilo potem potrebno vse organizirati na novo. Prav tako je moral spremeniti svoje delo tudi Misijski pastoralni svet. Na koncu se je vse dobro izteklo in letošnja Vadstena je bila še ena izmed mnogih praznovanj Binkošti, ki je zaznamovala Slovence in slovenstvo na Švedskem.

Bila je sobota, 14. maja, 2005, ko so se rojaki že pred 11. uro dopoldan začeli zbirati na vrtu gostoljubnih sester Sv. Brigite

Švedske. Najprej je zgledalo klavarno, saj je bilo tam vsega okoli 50 rojakov. Potekale so priprave v cerkvi, ljudje pa so medtem segli v roke drug drugemu, se pozdravljali in si začeli pripovedovati, kaj vse so v letu po zadnji Vadsteni doživeli. Člana ansambla Duo Nota, Mare in Jelka sta

poskrbela za dobrodošlico gostov. Deset minut pred sv. mašo pa so se ljudje začeli zbirati v cerkvi, kjer se je ob 12. uri začela slovesna binkoštna sv. maša, kjer je bilo prisotnih okoli 150 rojakov, zbranih od Malmöja do Stockholma, od Göteborga do Kristianstada. Slovesno bogoslužje je vodil g. Jože Kopeinig, ravnatelj doma Sodalitas v Tinjah na Koroškem in ravnatelj Celovške Mohorjeve družbe ter veliki ljubitelj in

podpornik misijonov, posebej v Afriki. Pri slovesni sv. maši je pel stalne mašne dele kvintet

Koledniki iz Mozirja. Ljudsko petje pa je na orglah spremljala Jerica Bukovec, ki je njihova rojakinja in sedaj dopolnjuje svoj študij zborovskega dirigiranja v Stockholmu.

Binkošti so edina prava rdeča revolucija, ki spreminja svet, saj so rdeči plameni obstali nad vsakim izmed apostolov in nad Marijo. Ljubezen je edino gibal, ki spreminja svet. Kristjani so povabljeni, da v moči Sv. Duha spreminjajo svoje življenje, kajti le tako se bodo zgodile spremembe tudi v svetu. G. Jože je s svojo preprostjo in ponižnostjo,

predvsem pa s kleno in jasno besedo vlival novih moči in novega poguma v srca rojakov, ki živijo na Švedskem.

Ob koncu sv. maše je Janez Tomažič, ob spremstvu Suzane, Simone in Mone iz Köpunga, ki so Janeza spremljale s šopki rož, s križem šel pred procesijo, ki je rojake vodila do slovenske lipi v spominski park pred Blåkyrka. Pri slovenski lipi so romarji občuteno zapeli Lipa zelenela je. Nato se je procesija vrnila k sestram v njihovo cerkev, kjer so bile pete litanije Matere Božje z odpevi, ki so jih rojaki lepo prepevali. Kvintet Koledniki, je skupaj z duhovnikoma Jožetom in Zvonetom prepeval litanije s slovesnimi odpevi, romarji pa so odpevali, kakor je to znano za naš verni slovenski narod. Na koncu bogoslužja je bil blagoslov in nato je ponovno zadonela tista znana Marijina pesem Marija, skozi življenje.

Praznični sv. maši je sledilo srečanje pri sestrah, ki so romarjem pripravile dobro juho in kavo, medtem ko sta Katarina in Sigrid postregli romarje s kranjskimi klobasami, ki so odlično teknile. Druženje na vrtu ima svoj pomen, saj je bila prilika pozdraviti tudi slovensko ambasadorko gospo Darjo Bavdaž

Kuret in slovenskega konzula, g. Tomaža Mencina, ki sta prišla v Vadsteno iz Stockholma. Na dvorišču sta se oba poslovila od romarjev, ki so kmalu nato odšli proti dvorani, ki sta jo ostali članici Misijskega pastoralnega sveta, Marija in Silva, skupaj z drugimi sodelavci in ljudmi dobre volje pripravili za slovenski praznik.

Najprej je bil pozdrav in dobrodošlica vsem prisotnim v

dvorani, nato pa sta zadoneli slovenska in švedska himna. Sledil je kulturni program, v katerem so

sodelovali:

Dou Nota,
Sestri: Gustika
in Olga Budja,

Kvintet
Koledniki in
Danni

Stražarjeva.

Vmes je med
programom g.
Jože Kopeinig
predstavil s

pomočjo
vizualnih

sredstev tisto

avstrijsko Koroško, ki je zibelka slovenstva. Naenkrat so bili vsi prisotni ppredstavljeni v čas 8.

stoletja, ko so slovenski knezi bili krščeni in se je tako začelo krščenje slovenskih prednikov. O prisotnosti misijonarjev je spregovorila mogočna cerkev Gospe Svete na Gosposvetskem polju. O mogočnosti in svobodnosti slovenskih prednikov je spregovoril tudi knežji kamen, ki je bil dolgo

časa blizu Krnskega gradu in je danes shranjen v Koroškem deželnem muzeju v Celovcu. Kako

smo lahko kot Slovenci hvaležni za tolike darove in za tako lepo in enkratno zgodovino našega naroda. Seveda pa smo dolžni vse to skrbno gojiti in predajati tudi našim zanamcem na Švedskem. Bodimo ponosni Slovenci, a istočasno se varujmo vsakega nacionalizma, ki bi škodoval našim medosebnim odnosom. Seveda pa nikdar ne zatajimo, kdo smo, pa naj gre za slovenstvo ali pa za to, da smo katoličani.

Po vsem tem, kar se je zgodilo v cerkvi in v dvorani, so ljudje seveda postali lačni in žejni. Za potešitev žeje in lakote so poskrbeli člani Slovenske katoliške misije, ki so jim pomagali rojaki iz Göteborga. Med tem časom se je na mizi za tombolo nabralo mnogo darov in mlada dekleta iz Köpinga so prodajala srečke za tombolo, ki jo je vodil nekoliko kasneje Alojz Macuh s pomočjo hčere Suzane. Drago Arihov pa je poskrbel, da so tombolski dobitki prišli v prave roke. Slovenski duhovnik se zahvaljuje vsem, ki ste s svojimi velikodušnimi darovi pomagali zmanjšati stroške tega Vseslovenskega srečanja v Vadsteni.

Kako prijetno je pri srcu slovenskega duhovnika, ko vidi, kako so nekateri pripravljeni pomagati, da je srečanje v Vadsteni zares slovensko prisrčno. Zaveda se, kako velika je organizacija tega srečanja in romanja v Vadsteno, a po drugi strani je odgovor ljudi, ki so tam prisotni potrdilo, da se je vredno vselej potruditi. Kakor je bil Misijski svet v preteklosti, tako je tudi danes pomembni člen v vsej tej veliki organizaciji. Pa jim na pomč pridejo še nekateri rojaki, predvsem iz Göteborga in od drugod, da je dvorana hitro pripravljena in na koncu tudi lepo pospravljena.

Posebna zahvala naj velja na tem mestu NE (Njeni Eminenci), ge. Darji Bavdaž Kuret, slovenski

ambasadorki na Švedskem, kakor tudi novemu gostu v Vadsteni, g. Tomažu Mencinu, konzulu na slovenski ambasadi v Stockholmu, ki sta s svojo prisotnostjo počastila to tako pomembno, že 32. Vseslovensko srečanje za Binkošti v Vadsteni. Dolžnost zahvale in hvaležnosti slovenski duhovnik na Švedskem izreka posebej ID Slovenija v svetu in njenemu predsedniku g. Boštjanu Kocmurju in Ministrstvu za kulturo, kakor tudi Slovenski zvezi in njenemu predsedniku g. Ciriku Stoparju za velikodušno pomoč pri izvedbi tako pomembnega projekta za

ohranjanje slovenstva na Švedskem.

Poleg vsega tega se je potrebno posebej zahvaliti tudi družini Anice Štefanič, Kristiana Mlakarja, Adiju Golčmanu in družini Ani Zupančič za organizacijo gostov v Stockholmu, za streho nad glavo in slovensko gostoljubnost, kakor tudi za prevoz romarjev in gostov v Vadsteno in nazaj. Pristrčna hvala tudi družinama Vinka Tomažiča in Stanka Ratajca iz Göteborga za sprejem gostov iz avstrijske Koroške in Slovenije. Hvala tudi romarjem iz Göteborga ter posebej slovenskemu šoferju Milanu iz Boråsa, ki je varno prepeljal romarje iz Göteborga v Vadsteno.

Med zbranimi na dvorišču pri sestrah "birgítinkah" v Vadsteni se je razlegala slovenska pesem...

Želja slovenskega duhovnika je, da bi povsod srečno vozil in da bi nekoč srečno prispel tudi on v nebesa. Potovanje z avtobusom pa je organiziral Jože Župančič, za kar mu gre prisrčna zahvala.

Göteborg, Jönköping in drugi: Potovanje v Vadsteno, 14. maj 2005

Zahvala gre vsem in vsakemu posamezniku, ki ste tako ali drugače pripomogli za lepo 32. Vseslovensko binkošno romanje in Vseslovensko srečanje pri Sv. Brigiti v Vadsteni, kakor tudi vsem, ki ste gostom iz Avstrije in Slovenije izkazali slovensko gostoljubje na Švedskem.

Naj živi Vadstena, naj živi slovenstvo, naj bo viden slovenski katoličan tudi na Švedskem! Tisočkrat boglonaj vsem, tudi Slačkovima iz Slovenske Bistrice, kakor tudi Makovim, Košakovim, Jablanovčevim za vso velikodušno pomoč pri sprejemu gostov in dobrotnikov iz Slovenije. Hvala članom Kvinteta Koledniki iz Mozirja in organistinji Jerici Bukovec za lepo oblikovano praznično bogoslužje, ki ga je povzdignil s svojo navzočnostjo g. Jože Kopeinig. Hvala tudi Maretu Rekarju in Jelki Potočnikovi, ki sta kot člana glasbene skupine Duo Nota nosila »težo dneva«, kar se tiče glasbe in petja pri sestrah na vrtu, kakor in predvsem v dvorani, kjer je bilo spet slovensko veselo in prijetno. Hvala sestrama Gustiki in Olgi Budja, kakor tudi Danni Stražarjevi za sodelovanje v kulturnem delu programa v dvorani.

Hvala možem: Andreju Pagonu iz Malmöja in Dragotu Arihu iz Köpinga za nošenje bandera, Janezu Tomažiču iz Göteborga za zvestobo nošenja križa za procesijo in dekletom: Suzani in Simoni Macuh ter Moni Meglič iz Köpinga za spremstvo križa in pomoč pri tomboli, kakor tudi Alojzu in Suzani Macuh ter Dragu Arihu za izvedbo tombole. Hvala vsem za tombolske dobitke, posebej Slačkovima iz Slovenske Bistrice in Emi Zabukovšek iz Rogaške Slatine.

Kaj bi slovenski duhovnik na Švedskem, vaš švedski vagabund Zvone brez Misijskega pastoralnega sveta in vseh njihovih pomočnikov iz Göteborga ter od drugod, ki so poskrbeli za dvorano in vse potrebno »razkošje«, kolikor ga je mogoče imeti v Vadsteni, ko je potrebno vso jedajočo in pijačo pripeljati s sabo v Vadsteno, da je vzdušje lepo in prijetno slovensko? Ne bi bilo Vadstene, če bi ne bilo tam vas romarjev, ki s svojo zvestobo potrjujete, da je to svet kraj, kamor romate že od vsega začetka, odkar je p. Janez Sodja leta 1974 začel prav tam prvo Vseslovensko srečanje in romanje v srce Švedske, k zavetnici te severnoevropske dežele, k Sv. Brigiti.

Naj vas, slovenske rojake na Švedskem, tudi v prihodnje spremlja njeno geslo: Gospod, pokaži mi svojo pot in me napravi voljno hoditi po njej. Predvsem pa zdravja in novim moči naj vam romarjem vselej izprosi ta velika žena Švedske in sozavetnica Evrope.

***Vse vas pozdravlja vaš Zvone Podvinski,
rektor Slovenske katoliške misije na Švedskem***

Iz Veleposlaništva Republike Slovenije v Stockholmu smo prejeli dopis:

Veleposlaništvo Republike Slovenije

Styrmansgatan 4

114 54 Stockholm

telefon 08 545 65 885/6 faks 08 662 92 74

elektronska pošta vst@mzz-dkp.gov.si

Veleposlanica: Darja Bavdaž Kuret

Svetovalec: Tomaž Mencin

Spoštovani! V zadnjem času smo dobili več vprašanj glede pogojev izplačevanja švedskih pokojnin v Sloveniji, zato smo pristojne institucije prosili za pojasnila. V nadaljevanju tako posredujemo odgovor Zavoda za invalidsko in pokojninsko zavarovanje (ZPIZ), iz katerega sledi, da lahko vsi upokojenci iz držav EU od 1.05.2004 (dan vstopa RS v EU) prejemajo pokojnine tudi v Sloveniji, saj se pokojnine ali druge dajatve priznane v eni državi članici izplačujejo v drugo državo članico, kjer upravičenec prebiva (razen če ne gre za dajatve, ki se izplačujejo le v državi, ki takšne dajatve prizna).

Lep pozdrav, Tomaž Mencin

Spoštovani! V zvezi z Vašim vprašanjem z dne 18. marca 2005 Vas obveščamo, da sta sporazume o socialni varnosti med državami, članicami Evropske unije in EGP nadomestili Uredba Sveta (EGS) št. 1408/71 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti (OJ L 149/71, 74/72, 306/72, 2/73, 143/81, 136/92, 181/93, 335/95, 28/97, 176/97, 168/98, 209/98, 38/99, 38/99, 164/99, 187/01, 100/04 in 7/05) ter Uredba Sveta (EGS) st. 574/72 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe Sveta (EGS) st. 1408/71

(OJ L 74/72, 160/85, 181/93, 335/95, 28/97, 176/97, 168/98, 209/98, 38/99, 164/99, 14/01, 187/01, 62/02, 271/03, 100/04 in 77/05). Glede na to, da je Slovenija s 01.05.2004 postala članica Evropske unije, področje socialne varnosti urejata navedeni uredbi.

Pokojnine oziroma druge dajatve, priznane v eni državi članici, se v skladu z 10. členom Uredbe 1408/71 izplačujejo v drugo državo članico, v kateri upravičenec do pokojnine prebiva. Izjema so dajatve, ki so bile na predlog posamezne države članice in s soglasjem pristojnih organov ES vnešene v Prilogo IIa Uredbe 1408/71 (10.a člen Uredbe 1408/71). Te dajatve se izplačujejo le v državi članici, ki takšno dajatev prizna.

Slovenske dajatve, ki so uvrščene v Prilogo IIa in se izplačujejo le, če upravičenec prebiva v Republiki Sloveniji so: varstveni dodatek, državna pokojnina in oskrbnina. Dajatve, ki jih je Švedska uvrstila v Prilogo IIa in se glede na povedano izplačujejo le, če upravičenec prebiva na Švedskem pa so: stanovanjski dodatek za prejemnike pokojnin, posebne dajatve za ostarele, invalidski dodatek in dodatek za nego otrok s posebnimi potrebami.

Lep pozdrav!

*Maja MIKO, samostojni analitik, univ. dipl. lur***Druge zanimivosti**

V Novem mestu je od 19. do 21. maja potekala IV. konferenca slovenskih zdravnikov iz sveta in domovine, ki jo organizira Svetovni slovenski kongres. Srečanje je imelo dva namena: medsebojno druženje in spoznavanje zdravnikov ter predstavitev stanja stroke in najnovejših spoznanj v kardiologiji, nevrologiji in medicinski etiki.

Državnozborska komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu je v torek, 24. maja, med drugim razpravljala o problematiki medijskega poročanja o Slovencih v zamejstvu in po svetu. Kot je uvodoma poudaril predsednik Komisije Janez Kramberger, predstavniki slovenske manjšine v Avstriji, Italiji in na Madžarskem ocenjujejo, da je medijsko poročanje o njih pomanjkljivo. Komisija se je seznanila s problematiko medijskega poročanja o Slovencih v zamejstvu in po svetu. Radioteleviziji Slovenija je komisija dala pobudo, naj v svoje medijsko poročanje v večji meri vključi poročanje o delu in življenju Slovencev v zamejstvu in po svetu, urednike časopisnih hiš pa je seznanila z njihovimi željami po večji medijski pozornosti. Obenem je komisija v sprejetem sklepu predlagala vladi, naj pri načrtovanju finančnih sredstev ustrezno upošteva problematiko medijskega poročanja o Slovencih v zamejstvu in po svetu.

Lepo pozdravljeni! Rada bi obvestila, morda predvsem tiste, ki živijo na jugu Švedske, o dejavnostih društva Öst-och Centraleuropaföreningen v Lund-u. Predsednik tega društva je trenutno Robert Strgar. Gostje bodo tudi iz Slovenije.

<http://www3.lu.se/slav/Arrangemang.pdf>*Vesna*

Te dni je izšla knjiga častnega člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti Franceta Bernika, ki je bil predsednik te ustanove od leta 1992 do 2002. Knjiga je prva celovita predstavitev akademije in njene vloge od ustanovitve do današnjega dne, poudarek pa je na obdobju, ko je bil njen predsednik Bernik. Predstavljeni so portreti nekaterih pokojnih slovenskih akademikov in izrednih članov ter nekaterih še dejavnih dopisnih članov.

Kriminalisti so v torek, 24. maja, podali prvo kazensko ovadbo za kaznivo dejanje genocida, povezano s poboji po drugi svetovni vojni. Ovaden je Mitja Ribičič, nekdanji pomočnik načelnika OZNA za Slovenijo, ki je po vojni zasedal številne visoke funkcije v Sloveniji in nekdanji Jugoslaviji. Ovadbo je omogočilo odkritje kriminalista Pavla Jamnika, ki vodi preiskavo povojnih pobojev. V Arhivu Slovenije je namreč našel dokument, ki dokazuje povezavo med civilnimi žrtvami pobojev in Ribičičem. Mitja Ribičiča je že pred leti obremenil nekdanji visoki častnik OZNA Albert Svetina. Povedal je, da je Ribičič pripravljaval različne sezname oseb, ki so bile nato likvidirane. Ribičič v sredo ni želel komentirati kazenske ovadbe. Če bo dobil vabilo od preiskovalnega sodnika na zaslišanje v zvezi z ovadbo, se bo zaslišanja udeležil, do takrat pa izjav v zvezi z ovadbo ne bo dejal, je za STA povedal njegov odvetnik Peter Čeferin.

Vir: Radio Ogrnjisce; Oddaja Slovincem po svetu in domovini (22. 5. 2005)

Spoštovani! Oktet Suha iz Avstrijske Koroške se bo od 21. - 27. oktobra letos mudil na Švedskem. Obiskali bomo Slovenske in Avstrijske rojake v Olofströmu, Malmöju, Göteborgu in Stockholmu ter morda še drugo. Veselili bi se, če vi v Vašem glasilu kaj poročali o tem.

Informacije o naši skupini najdete na spletu pod www.oktet-suha.at

Zelo bi nas zanimali tudi stiki s pevskimi in/ali kulturnimi skupinami na krajih naših nastopov. Oktet Suha namreč prireja tudi Mednarodni Festival Suha (www.festival-suha.at) na katerega vabimo tudi skupine iz vse Evrope. Če bi potrebovali še kaj več informacij, se prosim kar oglasite.

Hvala in lep pozdrav iz binškošne Koroške - Jokej Logar, Oktet Suha

www.oktet-suha.at www.festival-suha.at office@oktet-suha.at tel. +43 664 3811 049

Otrok sem in živim v EU

V EU živi približno 90 milijonov otrok. Kljub temu so v evropski zakonodaji praktično nevidni, najpogosteje omenjeni le kot breme staršem ali ovira njihovim možnostim za zaposlitev.

A prav otrokom oziroma problemu pomanjkanja otrok bi morala starajoča se Evropa, kjer se vsaki družini v povprečju rodi le še en in pol otroka, posvetiti posebno pozornost. Zdravo, srečno in varno otroštvo lahko najmlajšim zagotovijo le starši, pri čemer pa ni vse odvisno le od njih: naprimer odločitev, koliko otrok si lahko privoščijo, kako jih lahko preživljajo in kako lahko ob vse daljših delovnih z njimi preživijo dovolj časa. Med dosedanjimi članicami EU so se s takšnimi dilemami poleg Francije najbolj uspešno spopadle skandinavske države, še zlasti Švedska s svojo dolgoletno socialdemokratsko tradicijo države blaginje. Med najpomembnejšimi nalogami švedske socialne politike, ki temelji na načelu solidarnosti, je skrb za blagostanje otrok oziroma pomoč staršem, da jim lahko fizično in finčno posvetijo ustrezno pozornost:

“Za nas je zelo pomembno, da imamo družbo, v kateri zelo dobro skrbimo za naše otroke,” je za BBC dejala Berit Andnor, švedska ministrica za otroke in družino. “Tako kot druge evropske države se tudi mi soočamo s podobnimi demografskimi spremembami. Zato je bistveno, da imamo takšno družinsko politiko, ki bo ljudi spodbujala, naj imajo otroke.” Prav Švedska je prva od članic EU uvedla porodniški dopust, ki danes znaša 13 mesecev in ki ga lahko izkoristita oba starša. Leta 1996 je pravica do vsaj trimesečne odsotnosti z dela po rojstvu otroka tudi uradno postala del evropske zakonodaje, zapisan v direktivi o porodniškem dopustu. Poleg porodniškega dopusta je eden izmed temeljev švedske družinske politike tudi pravica do otroškega varstva, ki naj staršem omogoči, da lažje usklajujejo družinsko življenje in delo, ter spodbuja normalen in zdrav razvoj otrok. “Lokalna uprava je staršem dolžna ponuditi varstvo za njihovega otroka, če so zaposleni ali če študirajo,” je za BBC pojasnil Soren Kindlund, sekretar ministrstva za družino in otroke. “To pomeni, da jim je prosto mesto zagotovljeno. Zanj plačajo razmeroma majhen prispevek, ki pokrije približno 15 do 20% vseh stroškov, ostalo prispeva država.” Evropski svet je že pred 12 leti priporočil članicam, da družinam priskrbijo zanesljivo, varno in poceni otroško varstvo. Na vrhu v Barceloni leta 2002 pa so si evropski voditelji zastavili tudi konkretne cilje: varstvo mora biti na voljo 90% vseh predšolskih otrok, starejših od treh let, in vsaj 30% otrok do tretjega leta starosti. Medtem ko je skandinavskim državam in Franciji takšne cilje uspelo doseči ali celo preseči, so podatki iz držav, kjer so še vedno prepričani, da so za otroke dolžne doma skrbeti matere, kot naprimer na Irskem, Portugalskem, v Grčiji, Španiji in Italiji, manj razveseljivi. Pomanjkanje poceni in dostopnega otroškega varstva, ki materam onemogoča vrnitev na delo za polni delovni čas, je eden od razlogov za razmeroma

”” Za nas je zelo pomembno, da imamo družbo, v kateri zelo dobro skrbimo za naše otroke.

Berit Andnor, švedska ministrica za otroke in družino

veliko število otrok, ki živijo v revščini. Čeprav je EU eno od gospodarsko treh najbolj razvitih območij sveta, pod mejo revščine, torej v gospodinjstvih z dohodki, nižjimi od 60% nacionalnega povprečja, živi petina evropskih otrok. Ena od raziskav Evropske komisije je pokazala, da tudi na tem področju med članicami unije obstajajo velike razlike. V Britaniji in Italiji je takšnih otrok kar 20%, na Švedskem pa le 4%. Med njimi je največ tistih, ki živijo v družinah z velikim številom otrok ali v gospodinjstvih le z enim od staršev, ki jim mora marsikod priskočiti na pomoč država. Na Švedskem vse družine z otroki, mlajšimi od 16 let, prejemajo univerzalni otroški dodatek, takšne vrste pomoči pa večinoma poznajo v vseh članicah EU.

Tako je za podporo družinam in otrokom v povprečju namenja dobrih 8% evropskega bruto prihodka. Kar nekaj članic lep kos tega denarja porabi za davčne olajšave ali celo "finančne nagrade" poročenim parom. Kljub temu je poroka v Evropi vse manj priljubljena. Več kot petina evropskih otrok se rodi neporočenim staršem, že tretjina evropskih zakonov pa se konča z ločitvijo. Švedska se pri tem uvršča v sam vrh. A kar 80% ločenih švedskih staršev si deli skrbništvo nad otroki, država, ki računa na občutek odgovornosti odraslih, pa se v njihove dogovore večinoma ne vmešava. Posreduje le v primerih, kadar pride do zapletov pri plačevanju preživnine.

Darinka Bunjevac (IT, 2005)

KULTURNI STIKI

KULTURKONTAKTER

Längtan

I många år jag väntat har,

väntat på ett svar.

ett livstecken från dig,

kanske en fråga; har du saknat mig?

Minns du mig ännu,

eller plågar glömskan dig.

Vad är det som hindrar dig,

hur kan det vara så,

att du min längtan icke kan förstå?

Om du inte min förstår

hur går det med din egen då?

du den förstå?

Eller är du tvungen att förneka den då,

varför måste det vara så,

svara mig du, tiden är NU!

ETT SARGAT HJÄRTA

I ljusets sken en skugga syns

en som av dig knappt kan

förnimmas.

Den sitter djupt i ditt hjärta

som en dold smärta.

Den har sargat din själ,

när du till mor sade farväl.

Sen dess är du inte densamma.

Du förmår ej uppleva

moderskärleken djup

för i ditt hjärta har den tagit slut.

Tragedin är ett faktum,

det var inte ditt fel,

du var bara en kugge i ett fult spel.

En vara som din spelare

ej kan försvara.

Kan

Ovanstående, hittills opublicerade dikter har skrivits av **Angela Lorbeer**. Angela bor i Malmö och valde att skriva på svenska i vilket hon verkar välbevandrad. Hon förmedlar sina känslor på ett okomplicerat sätt – väl värda att ta del av.

Sammanställd av JoF

Landskrona, 2005-03-24

I get by with a little help from my friends — En mäktig och passande finallåt på stödgalan Musik för livet. Gruppen *Flashback* (på bilden) visade var 70-talsskapet ska stå med sina stämkyddade arrangemang och fick igång publiken med "You the one that I want" från musikalerna *Grease*. Ett evenemang som förmedlade gemenskap och glädje både på och bakom scen och dessutom inbringade 30.000 välbehövlige kronor till Röda Korsets hjälpverksamhet. I den blommiga klänningen till höger ser vi vokalisterna *Dora Tuomainen* som har slovenska rötter, eftersom hennes båda föräldrar härstammar från Slovenien. **Källa:** *Landskronadirekt*, av: **Peter Cemjack IT, 2005**

Spoštovano uredništvo!

Zadnjič sem se tako razveselila vašega prijaznega odgovora, potem pa še objave moje zgodbe s pesmijo... Če vam ustreza, vam tokrat pošiljam še svojo pesem iz svoje pesniške zbirke Roža vetrov (Vindens blomma) v slovenskem in švedskem jeziku – prevedla je gospa Annette Rosenberg Cemazar. Vse je v priponki, sicer pa dosti tega tudi na obnovljenih straneh: <http://fly.to/ajda> - tudi nekaj prevedenega v švedski, angleški ter italijanski jezik. Hvala za naklonjenost in sodelovanje. Prsrčen pozdrav iz deževne majske Slovenije

Ajda Balderman Baliz

MOJA MOLITEV

Na dolgogrivem, neosedlanem konju vizije
pojezdim čez planjave,
blisk in grom prinašajoča.
Z impulzi vesolja stopim v galop,
mimo sledov stopinj na neskončnih cestah,
mimo obrazov in kretenj in zgodb...
Naj drugi oprezajo od kod piha veter,
jaz nosim v rokah skrivnostni ključ.
In hip vznemirjenja čez hip razodetja
vodita me v zobovje viharja...
Okusit grem sadeže temne plodnosti narave
in končno:

dobim prav vse, kar želim!

Amen.

MIN BÖN

På en långmant osadlad häst av visioner rider jag över ängen,
bärande på blixten och åskan.
Jag galopperar i takt med universums impulser,
förbipasserande fotspår på ändlösa vägar,
förbipasserande ansikten, gester och berättelser...
Låt andra känna efter från vilket håll vinden blåser,
jag bär den hemliga nyckeln i min hand.
Och ett ögonblick av upphetsning över ett ögonblick av glädje
leder mig till stormens rand...
Jag kommer att smaka frukterna,
denna naturens mörka bördighet
och till slut:

får jag precis allt jag önskar!

Amen!

Hvala tudi tokrat za tvoj prispevek h kulturnim stranem, Ajda.

Uredništvo IG

Na poti v Vadsteno, 30.5. 2004: Ana Župančič, Dragica Toter, Dana Kocmut, Kristian Mlakar ter brata Viktor in Janez

Malmö, Vesna Jakše: Pâsk 2005

Angelca Mlakar, Stockholm

Sestri Budja – Gusti in Olga - z Jelko, eno od sester Potočnik, v sredini

Jože Stražar

likovni umetnik

Nasmejani obrazi z leve in desne

Za ples je skrbel Duo NOTA,

Adi Golčman, Stockholm

Prišli so tudi rojaki iz mesta Malmö in Trällebörg

Polka in valček sta še vedno zelo priljubljena v Vadsteni

Tako so si gledalci pasli oči in plesalci brusili pete

Dokler bo v Vadsteni poskrbljeno za "binkoštna srečanja" Slovencev na Švedskem in se jih bomo udeleževali, bomo zadržali lastno identiteto...

Spodaj: *Kristijan Mlkar*

Zavrtimo se...

Novo okolje, nova spoznanstva...

Vadstena nas razvedri in poveže z novimi poznanstvi;

tokrat obisk iz koroške Avstrije

Nova poznanstva in zanimivi pogovori...

Janez Stražar je v Vadsteni redni gost

Rojaki iz mest - Malmö, Köping, Stockholm, Göteborg in od drugod

Olga in Gusti Budja

Nastopajoči na letošnjem programu v Vadsteni (2005)

Danni Stražar

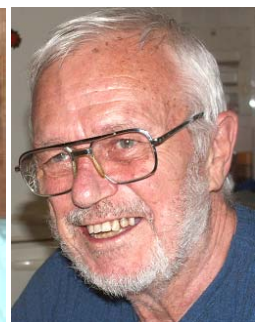
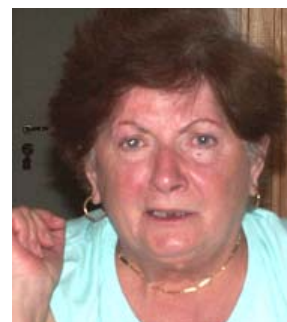
Mimi in Franc - končno malo časa za oddih

G. Zvone Podvinski v pogovoru z rojakinjo in z gosti

Bratje Rajko, Jože in Justin Hvala, Ponikve, 31. maj 2005

Ilona in Peter Bernardi, Ljubljana, 2005

Štajerska: Angela, Janez, Štefka in Bernardka Budja; Sonja Gruber; Jerko in Andrejka Bajt (2005)

Povezovanje teksta ter izbor fotografij - A. Budja (Foto: Stražar, Budja, Podvinski, Bencek)

Izdajatelj / Utgivare:

Slovenska zveza / Svenska riksförbundet i Sverige

Box 237, 261 23 LANDSKRONA

Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

KK SLOVENIJA

c/o Rudolf Uršič

Norregata 9, 633 46 Eskilstuna

Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

SKD FRANCE PREŠEREN

Box 5271

402 25 Göteborg

Ladislav Lomšek, 031-46 26 87

SD IVAN CANKAR

Box 4009

3009 Halmstad

Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SKD PLANIKA

V:a Hindbyvägen 18

214 58 Malmö

Ivanka Franceus, 040-49 43 85

SD SIMON GREGORČIČ

Scheelegatan 7

731 32 Köping

Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

SD LIPA

BOX 649

261 25 Landskrona

Lazukič Andrej, 042-702 69

KD SLOVENIJA

Vallmovägen 10

293 34 Olofström

Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKO DRUŠTVO STHLM

BOX 832

101 36 Stockholm

Pavel Zavrel, 08-85 72 59.

SLOVENSKI DOM

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM

c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50

261 52 Landskrona

Augustina Budja, 0418-269 26

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO

c/o Barač, Pårpsv 37

256 69 Helsingborg

Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92

SLOVENSKA KATOL. MISIJA

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Zvone Podvinski, 031-711 54 21

Veleposlaništvo Rep. Slovenije

Styrmansgatan 4

114 54 Stockholm

Telefon 08 545 65 885/6

Faks 08 662 92 74, E-pošta vst@mzz-dkp.gov.si

VELEPOSL. KRALJEVINE ŠVEDSKE

Ajdovščina 4/8

SI - 1000 Ljubljana, Slovenija

(+386) 01-300 02 70